

z regionů

Zpráva o setkání západočeských advokátů

V pátek 25. listopadu 2005 se u příležitosti 15. výročí vzniku svobodné advokacie konalo v útulném nově otevřeném suterénu kavárny Bulvár – Smetanka v Plzni setkání západočeských advokátů zapsaných do seznamu advokátů ke dni **1. 7. 1990**. Sešel se nás úctyhodný počet – z celkem 62 advokátů a advokátek činných k onomu dni se do Plzně sjelo 30 kolegů a kolegů, z nichž mnozí dnes již jsou v důchodu a někteří advokacii z různých důvodů nevykonávají.

Pro onemocnění zad se setkání nemohl zúčastnit předseda ČAK Vladimír Jirousek, tlumočil však svůj pozdrav, stejně jako dříve sprátení jihočeskí advokáti. Naopak setkání se zúčastnili dva zástupci Krajského soudu v Plzni. Po krátkém úvodu plném pozdravů jsme vzpomněli na několik kolegů, kteří se nemohli našeho setkání zúčastnit z důvodů definitivních. A pak již následovalo povídání nad malým pohoštěním, které trvalo dlouho do noci.

Všichni přítomní se shodli na tom, že stojí

za to obnovit tradici pravidelných setkání, jejichž program by mohl být společenský, sportovní i vzdělávací, a to nejen s advokáty v rámci kraje. Velmi očekávané je již na rok 2006 plánované setkání s bývalými administrativními pracovníky KSA a konečně fotbalové utkání západočeských a jihočeských advokátů. O všech akcích budou čtenáři Bulletinu advokacie samozřejmě informováni.

♦ JUDR. JULIE ŠINDELÁŘOVÁ
JUDR. DANIELA KOVÁŘOVÁ

napsali o nás

PRÁVO 1. 12. 2005:

Většina stíhání advokátů nekončí odsouzením

STARONOVÝ PŘEDSEDA ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY VLADIMÍR JIROUSEK:

Nedávno jste byl znovu zvolen do čela České advokátní komory. Na sněmu jste zřídili speciální výbor, který má hájit trestně stíhané advokáty. Proč? Nestanou se advokáti kastou, která své členy brání proti všem, ať udělali cokoliv?

Informace, že nedávny sněm komory zřídil výbor pro hájení trestně stíhaných advokátů, je dezinformací, respektive informací silně zavádějící. Ve skutečnosti byl schválen věcný záměr zřízení „Výboru odborné pomoci a na ochranu zájmů advokátů“. Dospěli jsme totiž k závěru, že pokud na jedné straně a v rámci svých možností velmi důsledně vykonáváme kárnou jurisdikci (ročně je kárně postiženo více než sto advokátů), je pro stav vyváženosti na druhé straně povinností komory, aby případně poskytla pomoc advokátovi, který se pro výkon svého povolání ocitl ve složité životní situaci. Situace podmíněná šikanózním, resp. skutkově či právně pochybným trestním stíháním může být samozřejmě jednou z nich. Kromě toho však máme případy neodůvodněných či účelových mediálních skandalizací, případně bude moci advokát žádat o pomoc při řešení komplikovaného vztahu ke klientovi, resp. k třetí osobě, které je závislé např. na citlivém výkladu etických pravidel.

Jaké pomoci se advokát v nesnázích od výboru, tedy od svých kolegů, dočká?

Výsledkem činnosti výboru může být právní rozbor s doporučením postupu, takový výklad etických pravidel, který se bude vázat ke konkrétní věci a za který se komora postaví, dále tisková zpráva, respektive mediálně prezentované stanovisko k obecné podstatě určitého případu atd. Ostatně podobné formy pomoci již byly v minulosti užity, avšak ad hoc a bez

vodněnosti požadavků nemusí být pro dotyčného přínosné.

Myslíte si, že komora postihuje provinilce dostatečně? Vždyť za více než rok se zatím nepodařilo projednat kárnou žalobu na brněnského advokáta Zdeňka Nováčka, i když kontrolní rada už dávno dospěla k závěru, že porušil při uzavírání smlouvy s ministerstvem zdravotnictví své povinnosti advokáta.

S ohledem na skutečný stav kárné praxe mohu s klidným svědomím říci, že výjimka potvrzuje pravidlo. V rámci relativně velmi krátké lhůty asi jednoho roku vyřešíme více než 90 procent kárných žalob. Je pravda, že pokud kárně stíhaný advokát zvolí obstrukční přístup, při kterém se zaštití omluvenkami doloženými lékařskými potvrzeními, které, jak známo, lze snadno získat, ale těžko zpochybnit, máme problém. Jiná věc je, že obstrukci si dotyčný toliko prodlužuje agónii svého stavu. Nicméně se snažíme zásadním způsobem podobné problémy řešit – do novely zákona o advokacii jsme včlenili právo představenstva vyhodnotit jednání kárně stíhaného advokáta jako obstrukční s vyvozením důsledku, že dotyčnému bude pozastaven výkon advokacie. Můžeme být jen zvědaví, zdali na stejně principiálním řešení bude mít zájem i zákonodárce a novelu schválí. Nikdy ale nenaleznete tzv. absolutní řešení ve smyslu vyloučení všech v úvahu připadajících komplikací. ♦

PRÁVO

existence potřebné procedury. Je třeba zdůraznit, že z činnosti výboru se musí rekrutovat též výstupy důležité pro činnost komory. Proto se výbor bude věnovat též monitoringu jednotlivých případů a jejich finálnímu řešení (neoficiální poznatek: většina zahájených trestních stíhání advokátů nekončí jejich odsouzením!). Na tomto základě je pak nutné zobecňovat poznatky a koncentrovat věcnou argumentaci pro pozitivní součinnost s příslušnými orgány státní správy, resp. ostatními složkami justice. Zdůrazňuji, že poskytnutí pomoci výboru advokátovi předpokládá součinnost, dobrovolnost a mimo jiné též existenci zpětné vazby, jejíž fungování při neodů-

z kárné praxe

Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže se s klientem, kterému byl určen Českou advokátní komorou, osobně nesetká a jedná s ním pouze prostřednictvím svého zaměstnance.

Kárný senát kárné komise České advokátní komory rozhodl dne 3. 6. 2005 v řízení K 91/04 pravomocně, že JUDr. I. N. je vinen tím,

že

poté, co byl opatřením České advokátní komory ze dne 4. 12. 2003 č. j. 04-5550/03 určen advokátem Mgr. V. B., i přes její opakované žádosti se s ní osobně nesetkal a veškerá jednání vedl prostřednictvím své zaměstnankyně slečny E., a když ho Mgr. V. B. dopisem ze dne 10. 2. 2004 požádala, aby jí sdělil, zda má zájem ji zastupovat, aby mohla případně u ČAK požádat o určení jiného advokáta, dopisem ze dne 11. 2. 2004 jí vrátil zapůjčené doklady s odůvodněním, aby si mohla najít jiného právního zástupce, tedy nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny. Dále při výkonu advokacie nejednal čestně a svědomitě a nevyužil důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci neuplatnil v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládal za prospěšné. Při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když nedodržoval Pravidla profesionální etiky ukládající mu povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu a ve věcech, v nichž byl určen Komorou, postupovat se stejnou svědomitostí a péčí jako ve věcech ostatních klientů.

Tím porušil ustanovení § 16 odst. 1, 2 a § 26 odst. 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s článkem 4 odst. 1 a článkem 6 odst. 2 Pravidel profesionální etiky, a za to mu bylo uloženo kárné opatření pokuta 10 000 Kč a zároveň byla uložena povinnost nahradit náklady kárného řízení ve výši 3000 Kč.

Z odůvodnění:

Předseda kontrolní rady ČAK jako kárný žalobce podal na kárně obviněného žalobu, která mu byla řádně doručena, a podle níž viní kárně obviněného z jednání, popsaného ve výrokové části tohoto rozhodnutí.

Dne 20. 2. 2004 byla doručena ČAK stížnost na jednání kárně obviněného, kterou podala Mgr. V. B. a kde v podstatě uvedla, že jí byl určen jako advokát ve věci odškodnění zdraví kárně obviněný a že ač se s ním snažila jak telefonicky, tak osobně spojit, nepodařilo se jí to. Hovořila s ním jen telefonem a jinak pověřil studentku právnické fakulty, aby se stěžovatelkou jednala, od ní získala údaje, ale dopředu upozorňoval na skutečnost, že celý prosinec 2003 nebude mít čas se jí věnovat. Stěžovatelka upozornila na to, že dnem 18. 1. 2004 byl promlčen jeden z jejích nároků a že jí tedy došla trpělivost, aby nadále na kárně obviněného naléhala. Poukazovala na skutečnost, že až v únoru 2004 po písemné urgenci jí kárně obviněný vrátil zapůjčený materiál, aby si mohla najít jiného advokáta.

Ke kárné žalobě a stížnosti se vyjádřil kárně obviněný. Z jeho vyjádření vyplývá, že byl skutečně v průběhu prosince 2003 pracovní velmi vytížen, protože společná kancelář, ve které pracuje, je smluvně vázána s německými partnery a právě v prosinci každého roku vrcholí činnost pro tyto klienty. I když se nezdržoval po celou dobu přímo v SRN, ale dojížděl tam, byl i na jednání v Holandsku a nemohl tedy opravdu stěžovatelku přijmout. Aby ji však nemusel odmítat, pověřil svoji zaměstnankyni, studentku PFUK, aby nashromáždila od klientky potřebné informace a ty mu domluveným způsobem předala ke zpracování. Výsledkem byl vyzývací dopis z 22. 12. 2003, který byl odeslán zdravotnickému pracovišti, kde mělo poprvé dojít u stěžovatelky k chybě a následně pak škodě na zdraví.

Při jednání, které ve věci kárně obviněného probíhalo, bylo zjištěno, že kárně obviněný neodmítl poskytnout stěžovateli právní pomoc,

ale osobně s ní nikdy nejednal, pouze byl zaslán dopis ze dne 22. 12. 2003 nemocnici, kde mělo dojít k poškození zdraví stěžovatelky.

Z pracovní smlouvy, kterou kárně obviněný předložil, bylo zjištěno, že zaměstnával M. F. jako zaměstnankyni od 31. 12. 2001 až do doby skončení pracovního poměru dohodou, tedy do 4. 2. 2004. V době, na kterou stěžovatelka poukazuje, byla tato zaměstnankyně zaměstnána u kárně obviněného již dva roky.

Je pravda, že byl rozhodnutím ČAK kárně obviněný určen, aby poskytl právní pomoc stěžovateli, ale chybou kárně obviněného bylo, že toto pověření vzhledem k aktuálnímu pracovnímu zatížení neodmítl a nedoložil ČAK doklady o tom, že v době, kdy toto rozhodnutí přišlo, není schopen z časových důvodů právní pomoc stěžovateli poskytnout. Kárný senát nespátuje přímo chybu v tom, že kárně obviněný pověřil jednáním se stěžovatelkou svoji pracovníci, která ještě neměla ukončené právní vzdělání, protože v té době měla již dvouletou praxi u kárně obviněného a pouhé shromáždění informací od stěžovatelky by zřejmě zvládla. Kárně obviněný však poukazuje na to, že se svojí pracovníci byl ve styku, a že potom dopis ze dne 22. 12. 2003 byl výsledkem jeho práce. O tom lze mít značně pochybnosti, neboť úroveň tohoto dopisu není taková, jak by se dalo od právního zástupce čekat, protože vůbec nepopisuje, kde mělo dojít k pochybení, nedovozuje žádnou příčinnou souvislost mezi pochybením a následkem, ani nepopisuje přesně následek, takže se podle názoru kárného senátu nejedná o dopis, který by měl být výzvou za poškozenou. Navíc má kárný senát za to, že i při velkém vytížení kárně obviněného, o čemž není pochybováno, by se přece jenom našla chvíle, kdy by se mohl osobně stěžovateli věnovat. Navíc byl kárně obviněný upozorňován stěžovatelkou, že může dojít i k promlčení nároku a neopatřil si žádné podklady, aby mohl tuto věc posoudit.

Podle kárného senátu se tedy kárně obviněný jednání, které je mu kladeno za vinu kárným žalobcem, dopustil. To, že zastupování stěžovatelky neodmítl a neucinil žádné kroky k zajištění toho, aby se její nárok nepromlčel, je podle názoru kárného senátu podstata jeho provinění.

K osobním a majetkovým poměrům kárně obviněného bylo zjištěno, že jeho výdělkové poměry v advokátní kanceláři jsou průměrnými poměry advokátů v ČR, vlastní osobní automobil, vlastní byt, je rozvedený bez vyživovací povinnosti. Jeho zdravotní stav je dobrý. S ohledem na majetkové a osobní poměry i pochybení kárně obviněného má kárný senát za to, že pokuta ve výši 10 000 Kč, která byla jako kárné opatření uložena, odpovídá všem těmto zjištěním.

♦ PŘIPRAVIL JUDr. JAN SYKA,
VEDOUcí ODDĚLENÍ PRO VĚCI KÁRNÉ ČAK.

Vladyka & Kubica ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Advokátní kancelář se sídlem v centru Prahy
přijme

ADVOKÁTNÍHO KONCIPIENTA/KONCIPIENTKU

Požadujeme:

- vysoké pracovní nasazení, spolehlivost, flexibilita
- řidičský průkaz skupiny B
- výborná znalost odborného anglického či německého jazyka

Nabízíme:

- atraktivní práci v mladém kolektivu
- příjemné pracovní prostředí
- motivující platové ohodnocení

Praxe v oblasti obchodního a občanského práva vítána.

Nabídky se strukturovaným životopisem v českém i anglickém jazyce
zasílejte, prosím, faxem na číslo 242 487 526
nebo na e-mail office@akvladyka.cz, případně poštou na adresu
Vladyka & Kubica, advokátní kancelář, Revoluční 3, 110 00 Praha 1.

ze zahraničí

Základy německého práva přidělování veřejných zakázek pro české podniky

DAVID MICHEL – FOLMA KISER

I. Dopady vstupu do Evropské unie na možnosti účasti českých podniků na německém postupu při přidělování veřejných zakázek

Se vstupem do Evropské unie 1. května 2004 převzala Česká republika též držebnost EU, tzv. *acquis communautaire*. Tato držebnost zahrnuje rovněž příslušné směrnice ES práva přidělování veřejných zakázek. Ty platí také ve prospěch uchazečů z České republiky. K právům ochrany uchazečů, které z toho vyplývají, patří také právo na nediskriminační přístup k postupu při přidělování veřejných zakázek v Německu.

Uchazečským podnikům z dosavadních členských států EU je zakázán přístup k postupu při přidělování veřejných zakázek určitých oborů v nových členských státech. Pozice jednotlivých uchazečů jsou zde závislé na stavu základních politických svobod v ES.

V České republice platí od vstupu do EU zákon o přidělování veřejných zakázek č. 40/2004 Sb.¹. Tímto novým zákonem se zvyšují administrativní a odborné požadavky pro celkový postup při přidělování veřejných zakázek. Cílem zákona je udržování transparentního a nediskriminačního průběhu postupu přidělování a dosažení plné kompatibility se směrnicemi EU. Dodavatelé z ostatních států EU mohou být zapsáni do seznamu kvalitních dodavatelů podle stejných předpokladů jako domácí (čeští) dodavatelé².

Z volnosti pohybu zboží na evropském vnitřním trhu, která platí neomezeně mezi starými členskými státy EU, tedy i Německem a Českou republikou, vyplývá přístup českých podniků k vypisování soutěží na dodavatelské zakázky v Německu³. Jelikož zde existuje omezení volnosti poskytování služeb (v tomto případě především ve stavebním sektoru, čištění budov a vnitřní výzdobě) a svobody pohybu pracovníků (model 2+3+2), jsou české uchazečské podniky v Německu na přechodné období nejméně 2 let od vstupu do EU vyloučeny z veřejných zakázek, majících charakter poskytování služby, a ze stavebních zakázek⁴. To vyplývá z dohod o přistoupení, které mají jako prvotní právo priority před směrnicemi ES a národními úpravami přidělování veřejných zakázek.

V případě svobody usazování neexistují žádná obecná omezení⁵. Český podnikatel ve stavebnictví může například založit zastoupení svého podniku v Německu, a přitom si

zvolit jakoukoli z právních forem, která je podle německého práva možná.

V tomto případě se tyto podniky mohou účastnit postupů při přidělování veřejných zakázek v Německu, které jsou v jiných případech uzavřené (zadávací staveb a služeb).

II. Přehled německého práva přidělování veřejných zakázek

I. Systematika

Povinnost zadání zakázky v rámci veřejného postupu přidělování zakázek plyne z použitelnosti formálních předpisů o přidělování zakázek podle zákona proti omezování hospodářské soutěže (GWB) a nařízení o přidělování veřejných zakázek (VgV). **Jednotný zákon o přidělování ve Spolkové republice Německo není – existuje dnes (ještě) platné provádění práva přidělování veřejných zakázek v jeho třístupňové struktuře (kaskádový princip)**⁶. § 97 odst. 6 a § 127 zákona proti omezování hospodářské soutěže zmocňují spolkovou vládu k výnosu nařízení o přidělování veřejných zakázek. Nařízení o přidělování veřejných zakázek (VgV), které vstoupilo v platnost 1. 2. 2001, a od té doby bylo již dvakrát změněno⁷, stanoví především podrobnosti o postupu, který je nutno při přidělování veřejných zakázek dodržovat. Obecně lze nařízení o přidělování veřejných zakázek použít jen pro přidělování veřejných zakázek nad určitými prahovými hodnotami⁸. Ostatně jen zakázky určitého řádu ospravedlňují náklady, které jsou ve zpravidla přísně formalizovaném postupu přidělování nutné⁹.

U dodavatelských výkonů je prahová hodnota zásadne 200 000 euro, pro zakázky nejvyšších a vrchních spolkových úřadů je 130 000 euro, a pro výkony v oblasti zásobování pitnou vodou nebo energií či v oblasti dopravy 400 000.¹⁰

Nařízení o přidělování veřejných zakázek odkazuje na několika místech na příslušné zadávací řády¹¹, kterým přímým odkazem spolkového právního nařízení (VgV) do předpisu o přidělování veřejných zakázek přináleží povaha vyhlášky spolku¹². Podle druhu výkonu jsou pak určité zadávací řády tyto: VOB/A pro stavební výkony, VOF pro výkony svobodných povolání a VOL/A pro dodavatelské a ostatní výkony¹³. Odkaz se ovšem nevztahuje na základní paragrafy jednotlivých oddílů zadávacího řádu¹⁴, nýbrž jen na paragrafy a, b a paragrafy sektorové směrnice (SKR) oddílů 2 až 4 VOL/A. Ty pak příslušné směrnice ES¹⁵ transformují do národního práva.

2. Kdy platí právo přidělování veřejných zakázek?

Podle § 97 odst. 1 zákona proti omezování hospodářské soutěže pořizují veřejní odběratelé¹⁶ zboží, stavební výkony a výkony s charakterem služeb prostřednictvím uzavírání úplatných smluv¹⁷ podle předpisů zákona proti omezování hospodářské soutěže a cestou transparentního konkurenčního postupu při přidělování (příkaz transparentnosti)¹⁸. Kromě případů § 100 odst. 2 zákona proti omezování hospodářské soutěže, který výslovně stanoví výjimky z oblasti použití, a několika nepsaných výjimečných skutečností (např. koncese pro služby, interní přidělení atd.), je třeba dbát práva přidělování veřejných zakázek vždy, pokud jako poptávající vystupuje na trhu stát.

3. Základní myšlenky práva přidělování veřejných zakázek

Právo přidělování veřejných zakázek uvádí do praxe několik principů. Zprv nabízí trhu transparentnost a ochranu před svévolí zakotvením příkazu rovnosti v § 7 odst. 2 zákona proti omezování hospodářské soutěže (rovnost šancí).¹⁹ Podniky mají mít možnost nabízet ve spravedlivé soutěži o zakázky veřejného vlastnictví. Účelem řádného postupu přidělování je naopak také co nejhospodárnější a nejspornější použití veřejných financí, zabránění korupci a vytváření nárůstu vědomostí na straně veřejného vlastnictví. Myšlenka úsporného použití rozpočtových prostředků je vyjádřena v požadavku § 97 odst. 5 zákona proti omezování hospodářské soutěže: „veřejná zakázka bude přidělena nejhospodárnější nabídce“.

4. Právní ochrana

Dosažení, popř. překročení prahové hodnoty je podle § 100 odst. 1 zákona proti omezování hospodářské soutěže rovněž předpokladem pro aplikaci úpravy 4. části zákona proti omezování hospodářské soutěže (§ 97 – § 129 GWB), týkající se postupu dodatečného prověření přidělování veřejných zakázek (tzv. formální právní ochrana).

Nesouhlasí-li uchazeč s rozhodnutím nebo postupem veřejného zadavatele, náleží mu k zachování jeho práv v § 97 odst. 7 zákona proti omezování hospodářské soutěže právo jej podle § 104 odst. 2 zákona proti omezování hospodářské soutěže zažalovat před přidělovacími komorami. Doručením žádosti o dodatečné prověření veřejnému zadavateli je veřejnému zadavateli zabráněno přidělit

ze zahraničí

veřejnou zakázku, § 115 odst. 1 zákona proti omezení veřejné soutěže. Zakázka, která by byla přesto přidělena, je neúčinná.²⁰ Pro právní ochranu uchazeče je důležité, že je povinen včas reklamovat zjištěné nebo rozzeznatelné chyby veřejného zadavatele (povinnost vytknouti).²¹ Pokud tuto povinnost nesplní, je z uplatnění svých práv vyloučen.

Tato primární právní ochrana pod prahovou hodnotou neexistuje. Přesto je ale podle příslušného předpisu pro přidělování zakázek nutné respektovat určité druhy postupů a zásady přidělování. To ale zde není rozhodující, neboť k celoevropskému vypsání soutěží, jichž se pak účastní podniky střední velikosti z východní Evropy, dochází jen u zakázek nad prahovými hodnotami.

Proti rozhodnutí zadávací komory lze podat stížnost.

III. Postup přidělování veřejných zakázek u dodavatelských výkonů

Předpisy VOL/A nejprve určují různé způsoby přidělování:

- otevřený postup přidělování (zúčastnit se může neomezený počet podniků)
- uzavřený postup (k podání nabídky jsou vyzvány určité podniky)
- sjednací postup (bez formálního řízení)

Postupy jsou seřazeny podle své priority. Pokud se tedy chceme odchýlit od obligatorního otevřeného postupu, musejí být splněny určité podmínky.

Dále obsahuje VOL/A úpravy postupů, které veřejný zadavatel musí při vypsání soutěže respektovat. Forma podkladů, oznámení vypsání, obsah popisu výkonů, lhůty, kterých je třeba dbát, a forma zpracování nabídky, lhůta pro podání žádosti, prověření a vyhodnocení nabídek, dokumentace řízení i přidělení veřejné zakázky jsou jen některé z nejdůležitějších úprav. Pokud veřejný zadavatel tyto předpisy nedodrží, může uchazeč uplatňovat jejich porušení. Pro uchazeče má přitom zvláštní význam například předběžná informace § 13 nařízení o přidělování veřejných zakázek, v níž je veřejný zadavatel povinen oznámit, kdo je jeho favorizovaným uchazečem. V den po odeslání začne čtrnáctidenní lhůta, ve které veřejná zakázka nemůže být účinně přidělena. Smlouva, která by byla i přesto uzavřena, je neplatná. Touto úpravou by měli dostat nerovnocenní uchazeči možnost uplatnit efektivní právní ochranu.²²

Při vypsování soutěže je nutné respektovat různá kritéria. Například nabídka, která není kompletní, musí být vyloučena. Důvodem je úprava práva přidělování veřejných zakázek jako rigorózně formálního

postupu. Totéž platí pro vyžádané podání referencí či jiných podkladů. Uchazeči musejí proto respektovat přísné formalisty, aby jejich nabídka vůbec mohla být posouzena. Pozměnění, např. začlenění vlastních všeobecných obchodních podmínek, činí nabídku nepřijatelnou.²³ Tyto formalisty jsou obsaženy ve VOL/A, a částečně doplněny a rozšířeny judikaturou. Nabídka tedy musí vždy být pečlivě zpracována, popř. za pomoci specialisty na právo přidělování veřejných zakázek.

Hodnocení nabídek pak proběhne ve čtyřech stupních:

1. vyloučení nabídek, které vykazují obsahové nebo formální chyby, § 25 č. 1 odst. 1 VOL/A,
2. zkouška způsobilosti uchazeče po stránce osobní a věcné, § 25 č. 2 VOL/A,
3. stanovení nabídek, spadajících do užšího výběru,
4. výběr nejvhodnější nabídky, § 25 č. 3 VOL/A (aplikace pokud možno dříve oznámené matrice pro hodnocení).

Přidělení veřejné zakázky pak postup přidělování zakázek zakončí.

♦ AUTOR JE ADVOKÁTEM V DRÁŽDANECH,
AUTORKA JE ADVOKÁTKOU V BERLÍNĚ

1 Zákon o přidělování veřejných zakázek ze 17. prosince 2003, 40/2004 Sb., tam též § 30 odstavec 8.

2 § 76 odstavec 3 zákona o přidělování veřejných zakázek, 40/2004 Sb.

3 Viz spis o podmínkách vstupu České republiky a přizpůsobení základacích smluv EU, seznam podle článku 20 spisu o přistoupení v úředním věstníku EU, L 236, 46 ročník z 23. září 2003.

4 Viz výše uvedený spis o podmínkách vstupu České republiky a přizpůsobení základacích smluv EU, seznam podle článku 24 spisu o přistoupení.

5 viz výše uvedený spis o vstupu do EU, seznam podle čl. 20 spisu o přistoupení.

6 Dreher v Immenga/Mestmäcker, zák. proti omez. hosp. soutěže (GWB), komentář, 3. vydání, 2001, před § 97 násl. zák. proti omez. hosp. soutěže, okr. č. 24;

Kullack v Heiermann/Riedl/Rusam, příruční komentář k předpisu pro zadávání stavebních prací (VOB), 10. vydání, 2003, § 97 zák. proti omez. hosp. soutěže, příl.); kaskádové řešení proto, že vedle spolkového zákona, spolkového nařízení jako spojovacího článku, mají normy pro právo přidělování připraven i předpis pro přidělování zakázek (právní povaha obdobná Všeobecné obchodní podmínce).

7 Nařízení o přidělování veřejných zakázek (VgV) vstoupilo v platnost v novém znění 15. 2. 2003 (Sbírka spolkových zákonů I 2003, 170).

8 § 100 zák. proti omez. hosp. soutěže ve spojení s 127 zák. proti omez. hosp. soutěže, § 2 nař. o přiděl. veř. zak.; VOL/A ze 17. 9. 2002, Spolkový věstník č. 216 a z 20. 11. 2002; VOF z 26. 8. 2002, Spolk. věstník č. 102 a z 30. 12. 2002; VOB/A z 12. 9. 2002, Spolk. věstník č. 202 a z 29. 10. 2002.

9 Důvod zvážení č. 6 směrnice o koordinaci staveb (BKR), důvod zvážení č. 10 směrnice o koordinaci dodávek (LKR) a koordinaci služeb a důvod zvážení č. 19 směrnice o koordinaci služeb (DKR).

10 Práhové hodnoty vyplývají z § 2 nař. o přiděl. veř. zak.

11 V § 4 odst. 1 nař. pro přiděl. veř. zakázek pro přidělování zakázek na dodávky a služby se odkazuje na ustanovení druhého oddílu části A zadávacího řádu pro výkony (VOL/A), v § 5 nař. o přiděl. veř. zakázek zadávacího řádu pro služby svobodných povolání (VOF) a v § 6 nař. o přiděl. veř. zakázek na druhý oddíl části A zadávacího řádu pro stavební práce (VOB/A). VOB se dále dělí na části A, B a C, VOL na části A a B. V příslušné části A je upraven postup při zadávání veřejných zakázek, který je sám o sobě právně nezávazný. Závnosti pak ale dosáhne prostřednictvím odkazovací normy,

např. v rozpočtovém právu nebo nař. o přiděl. veř. zakázek. Část B jsou Všeobecné obchodní podmínky (AGB), které stanovují práva a povinnosti smluvních stran. Část C VOB obsahuje technická ustanovení.

12 Statickým odkazem případně nařízení o přidělování hodnota právního nařízení, které pak splňuje princip zákonné výhrady (Wittig, Problémy práva přidělování z hlediska soutěžního a ústavního práva, 1999, str. 221).

13 Müller-Wrede/ještě v Müller-Wrede, 1. vydání, 2001, § 1 VOL/A, ř. 15, 16, Müller v Daub/Eberstein, VOB, komentář, 5. vydání, 2000, § 1 VOL/A, okr. č. 30.

14 Pietzcker v Motzke/Pietzcker/Prieß, VOB, komentář, 1. vydání, 2001, svazek I, syst. II, ř. 29 násl. Použití jen nad prahovou hranici.

15 Směrnice 92/50 EHS Rady z 18. 6. 1992.

16 Kdo je veřejný zadavatel se určuje v § 98 zák. proti omez. hosp. soutěže; Klasickými veřejnými zadavateli jsou např. spolek, země a obce, § 98 č. 1 zák. proti omez. hosp. soutěže.

17 Vrchní zemský soud Düsseldorf, usnesení z 09. 4. 2003, Verg 66/02.

18 Leinemann, Přidělování veřejných zakázek, 3. vydání, 2004, okr. č. 6.

19 Mestmäcker v Immenga/Mestmäcker, zák. proti omez. hosp. soutěže, 3. vydání, 2001, úvod, okr.č. 28, 35. Příkaz rovnosti v § 97 odst. 2 zák. proti omez. hosp. soutěže má vyšší úroveň ochrany než zákaz nestejného zacházení ze čl. 3 odst. 1 Ústavy, protože je zde uveden rigorózní formální příkaz. Věcné důvody pro nestejné zacházení mohou v právu přidělování veřejných zakázek vyplýnout jen ze zákona samého (Opitz, Ovládání trhu a soutěž předkladatelů nabídek, 2003, str. 75).

20 Řízení se přeruší. Neúčinnost vyplývá z § 115 odst. 1 zák. proti omez. hosp. soutěže.

21 § 107 odst. 3 str. 1 a 2 zák. proti omez. hosp. soutěže.

22 Evropský soudní dvůr několikrát vyzval k zavedení efektivní právní ochrany. Ve významném rozhodnutí „TREA Leuna“ (Evropský soudní dvůr, „TREA Leuna“, právo přidělování veřejných zakázek 2005, 44, 49-50, okr. č. 37, 41) vysvětlil, že efektivní právní ochrana musí být zajištěna i tehdy, když veřejný zadavatel neprovádí formální zadávací řízení. Tato konstelace se označuje jako de facto přidělení.

23 Srv. pro vypsání dodavatelských výkonů, § 21 odst. 3 VOL/A.

ze zahraničí

Znát je málo, umět je třeba

Pod tímto názvem bylo v německém Anwaltsblattu č. 5/2005 otištěno pojednání, jehož autorem je dr. Jörg Risse, advokát ve Frankfurtu nad Mohanem. Text nese podtitul „esej o advokátovi zítřka“. Autor uvádí, že **odborné znalosti jsou nutné, ale neznamenají všechno**. Přimlouvá se za více praktického umění (praktisches Können) v advokátní činnosti, což se lze naučit i po ukončení odborného vzdělání.

Úvodem si autor klade otázku: *Jakou kvalifikaci musí mít advokát zítřka? A jak musí vypadat právníké vzdělání, aby takovou kvalifikaci zprostředkovalo?*

V současné době se přeceňuje obecně význam znalostí, a to platí i pro právní oblast. Právníké vědění se soustavně zrychluje, je nemožné mu stačit. V samotném Německu se situace komplikuje třemi rozdílnými „zákonodárci“ (spolkové a zemské zákonodárství a zákonodárství EU). Tyto předpisy jsou interpretovány soudy, komentátory a praktickými advokáty v mnoha právnických časopisech se stále stoupající tendencí. Nejenže je stále více předpisů, ale ty se také stále mění. *Stačí jeden škrť perem zákonodárce a celé knihovny se stávají makulaturou* – uvádí autor známý citát. Není však třeba propadat panice. Zatímco ještě před dvaceti lety se advokát musel spoléhat hlavně na svoji paměť, přinejmenším si musel vzpomenout, kde má co hledat, dnes jsou k dispozici rozvinuté datové banky. *K tomu, aby advokát našel správný předpis a správný judikát, stačí umět zacházet s počítačem*. Samotné odborné znalosti zřídka dnes zaručují advokátovi stálý přísun klientů. Typický klient se nachází v podobné situaci jako pacient u zubního lékaře. V devíti z deseti případů není s to posoudit, zda zubní lékař pracuje průměrně nebo vynikajícím způsobem. Totéž platí o vztahu mezi klientem a advokátem. Týká se to nejen samostatně

působícího advokáta, ale i advokáta působícího ve větším kolektivu. Závěr: znalosti nestačí. Je to příliš málo k tomu získat profesní úspěch. Z toho důvodu je třeba orientovat jednak vzdělání advokáta i jeho marketingové snažení. Rozhodující je umět – „Wissen ist wenig, Können ist König“. **Náléhavá otázka: Co má nahradit pouhé znalosti? Co má působit jako rozhodující vzdělanostní a marketingový aspekt? Úspěch advokáta = odborné znalosti plus umění a plus štěstí.** Úspěch advokáta je součet uvedených hodnot. K profesnímu úspěchu musí vždycky přistoupit i trochu štěstí. „**Umět**“ představuje schopnost advokáta naučené znalosti přenést na konkrétního adresáta – klienta, soudce nebo protistranu. Pouhé odborné znalosti ztrácejí na významu a v uvedené formulaci zůstává jako podstatné ono „umět“. Z toho vyplývá požadavek zaměřit se na advokátní vzdělání více než dosud. Autor pak uvádí tři praktické příklady, na nichž tuto zkušenost prezentuje. Jestliže jsme si stanovili jako diagnózu „Können ist König“, je třeba stanovit terapii – jak postupovat? Nabízí se dvoustupňový koncept: nové metody právníkého vzdělávání a vlastní vzdělávání v rámci profese. **Právníké vzdělání studentů musí být přebudováno se silicím aspektem na praktické použití.** Jestliže profesní život vyžaduje více „umět“, musí mu to zprostředkovat i univerzita. Přední americké právníké fakulty poskytují nejen četné přednášky v rozhodujících oborech, ale zřizují také tzv. „kliniky“, kde studenti pod vedením docenta zpracovávají aktuální otázky. Takto se studenti učí nejen prohlubovat získané vědomosti, ale též jejich praktické použití. V Německu jen málokterý pedagog, jakkoliv je odborně kvalifikován, má schopnost takové praktické vyučování realizovat. Proto musí na německých univerzitách převzít tyto úkoly prakti-

kující advokáti. Kromě toho je třeba zřídit též zvláštní katedry, které tyto znalosti zprostředkují. *Pro již praktikující advokáty ovšem budoucí reformy nepomohou. Pro trénování praktických schopností musí především uznat, že praktické schopnosti jsou rozhodujícím kritériem profesního úspěchu.* Jako důsledek je třeba přijmout, že potřebné schopnosti lze získat v rámci seminářů. Kromě toho musí být pro advokáty dále rozvíjeny školicí programy. V Německu již některé větší advokátní kanceláře mají tzv. „Inhouse Universities“ i jiné podobné vzdělávací metody. Menší kanceláře musí pomýšlet na externí seminární nabídky. *Každá kancelář by měla definovat jako významný kvalifikační standard nejen odborné znalosti, ale také schopnosti k jejich praktickému využití.* Autor uznává, že uváděné metody je obtížné realizovat, ale jsou nutné a také možné. Své pojednání uzavírá slovní hříčkou z pera Ericha Kästnera, kterou uvádíme v originále:

„Es gibt nichts Gutes
ausser: Man tut es.“

K tomu malá poznámka: Právníké studium v Německu je tradičně zaměřeno jinak než studium v České republice, čerpající z rakouských tradic. Rovněž podmínky pro výkon advokacie jsou různé (v Německu lze zapsat hotového právníka po úspěšném absolvování referendariátu bez dalšího do seznamu advokátů, v České republice, stejně jako v Rakousku, musí předcházet víceletá koncipientská praxe – u nás minimálně tři, v Rakousku zásadně pět let). Nicméně v době, kdy advokacie přehodnocuje dosavadní školicí systém koncipientů a kdy se zavádí další vzdělávání advokátů, obsahuje pojednání autora zajímavé myšlenky, použitelné i u nás, zejména rozhodný akcent na praktické profesní schopnosti, na nezbytnost „umět“ vedle „znát“. ♦ V. M.

Bezplatná právní pomoc a advokacie nejen na Tchaj-wanu

JUDR. MARTIN ROZUMEK

Ve dnech 15 – 17. října 2005 se v tchajwan-ském hlavním městě Tai-pej konalo I. mezinárodní fórum o bezplatné právní pomoci za účasti delegátů ze 17 zemí světa, včetně zástupců tří států starého kontinentu, a to Velké Británie, České republiky a Spolkové republiky Německo.

Bezplatná právní pomoc (*Legal Aid*) bývá definována jako poskytnutí právní pomoci osobě, která si z důvodů finanč-

ních nebo jiných není schopna zajistit dostatečnou právní ochranu.¹ Britská definice klade důraz na poskytování takové pomoci z prostředků státu v případech, ve kterých je v zájmu státu takovou pomoc poskytnout. **Podstatou všech definic bezplatné právní pomoci je poskytnutí právní pomoci klientům, kteří by si ji jinak nemohli dovolit.**² Tato pomoc přitom zahrnuje veškeré myslitelné úkony a činnosti advokátů včetně např. mediace. Samotná myšlenka bezplatné právní pomoci vychází ze zásad rovnosti všech osob

před zákonem a rovného přístupu k soudům (*Equal Access to Justice for All*).³

Úloha advokátů a advokátní komor je ve většině systémů bezplatné právní pomoci klíčová zejména proto, že advokáti bezplatnou pomoc poskytují nebo dokonce vznik celého systému bezplatné právní pomoci iniciují. Systém bezplatné právní pomoci může mít řadu podob. Zpravidla je po letech diskuse zákonem o bezplatné právní pomoci založena nezávislá instituce (komise), která z prostředků státního rozpočtu zajišťuje poskytování právní pomoci znevý-

ze zahraničí

hodněným osobám (lidem nemajetným, handicapovaným, starým nebo např. cizincům). Britská *Legal Services Commission* disponuje rozpočtem vyšším než 2 miliardy liber, který je na základě smluv rozdělován mezi tisíce advokátů a právníků nevládních organizací, kteří pak pod přísným dohledem Komise slouží potřebným klientům. Korejská *Legal Aid Commission* sama zaměstnává 33 právníků vykonávajících bezplatnou právní pomoc. Japonský systém bezplatné právní pomoci byl založen komorou japonských advokátů a advokáti přispívají na pokrytí nákladů těch kolegů, kteří se věnují lidem v nouzi.⁴ Oproti tomu německý systém je založen na komerčním pojištění nákladů právních služeb, které si velká část německé populace každý měsíc hradí.⁵

Přístup klientů k bezplatné právní pomoci je regulován jednak testem potřebnosti⁶ (*means test*), která se zpravidla odvozuje od určité hranice měsíčních příjmů, a jednak testem výhledu na úspěch v řízení (*merit test*). Proti rozhodnutí o nepřijatelnosti žádosti o bezplatnou právní pomoc většinou bývá k dispozici odvolání k vyššímu orgánu komise.

Komise pro zajištění bezplatné právní pomoci, ať již působí pod jakýmkoli názvem, bývají regionálně členěny, čímž je zajištěna jak dostupnost služeb klientům, tak dohled nad kvalitou poskytnuté právní pomoci. Příjmy na provoz komise pocházejí ze státního rozpočtu, z přiznaných náhrad nákladů soudního řízení, z náhrad škod, z fundraisingových aktivit komise a v některých zemích z povinných příspěvků advoká-

tů. Naprostá většina výdajů na bezplatnou právní pomoc směřuje na úhradu nákladů právních služeb advokátů a ostatních právních zástupců, a také na úhradu soudních poplatků či nákladů klientů.

Z hlediska právních odvětví, ve kterých se bezplatná právní pomoc nejčastěji realizuje, se často jedná o kauzy rodinného práva včetně domácího násilí, dále trestního práva, cizineckého práva, práv dětí atd. V USA tvoří ženy a děti až dvě třetiny klientů a 10 procent klientů jsou osoby důchodového věku. Z hlediska techniky poskytování služeb bezplatné právní pomoci je kladen důraz na komplexní přístup k problémům klienta, ve kterém by advokát měl být do jisté míry také sociálním pracovníkem. Časté bývá také využití internetu a videokonferencí při kontaktu s klientem.

Delegáti 1. mezinárodní fóra bezplatné právní pomoci se shodli na tom, že v každém systému bezplatné právní pomoci hrají nezastupitelnou úlohu především stát jako garant rovného přístupu všech osob ke spravedlnosti, advokáti a nevládní organizace poskytující bezplatnou právní pomoc. Většina advokátů, s čestnou výjimkou advokátů britských, zpravidla poskytuje bezplatnou právní pomoc jen v omezené míře, protože příjmy plynoucí z této činnosti jsou zpravidla nižší než příjmy z poskytování právních služeb za úplat. Klíčová je také nezávislost komise zajišťující bezplatnou právní pomoc.

Domnívám se, že v České republice nazrál čas pro přijetí zákona o bezplatné

právní pomoci či zákona o právních službách a také pro vznik nezávislé instituce, která by fungování této pomoci zajišťovala. Nedomnívám se, že již existující státní instituce by mohly roli budoucí komise vykonávat. Skomírající Rada vlády pro lidská práva má daleko do nezávislosti a úřad Veřejného ochránce práv by mohl tuto funkci plnit jen za podmínky nemalého posílení své kapacity. Česká advokátní komora by mohla v celém procesu sehrát důležitou úlohu a mohla by se tak přiradit k řadě *bar associations* zemí světa, které se právem pyšní tím, že díky nim v jejich zemích platí heslo *equal access to justice for all*. ♦

1 Tchajwanský zákon o právní pomoci, článek 1.

2 Výraz „bezplatná právní pomoc“ není přesný, jelikož je možné, že klient ve finanční tísní se v nějaké výši na úhradě nákladů právní pomoci podílí.

3 V českém právním řádu zakotveném v Ústavě nebo např. článku 37 Listiny základních práv a svobod.

4 Tento pouze stavovský systém v Japonsku se ukázal být nedostatečným, a proto byl v květnu 2004 přijat tzv. Comprehensive Legal Services Law, na základě kterého v roce 2006 vznikne instituce s názvem Japan Legal Services Center.

5 Tento německý model se ukazuje jako nepříliš šťastný. Velká část Němců s malými příjmy často odstraňuje ze svého portfolia pojistek jako první právě pojištění nákladů právních služeb. Na bezplatné právní pomoci hrazené z prostředků pojištěn se také nemohou účastnit právní poradci nevládních organizací a německá vláda proto připravuje uvolnění podmínek pro vstup právníků nevládních organizací k poskytování bezplatné právní pomoci a úhradě jejich nákladů.

6 Ve Velké Británii se každý žadatel o bezplatnou právní pomoc může otestovat vyplněním dotazníku na webových stránkách Legal Services Commission.

Advokátní zkouška v Bernském kantonu

K advokátní zkoušce je připuštěn ten, kdo je absolventem některé švýcarské vysoké školy. Zahraniční studium může být uznáno na základě uznávacího doporučení konference rektorů švýcarských univerzit.

Praktické vzdělání musí trvat nejméně 18 měsíců. Z toho nejméně devět měsíců musí být absolvováno v advokátní kanceláři, nejméně 3 měsíce u soudu (krajský soud, soud pro mládež, praxe vyšetřujícího soudce, správní soud, Vrchní soud). Rovněž se započítává praxe u státního zastupitelství a praxe vládních stážístů, pokud mají právníké vzdělání. Na žádost může prezident zkušební komise povolit též praxi v jiných kantonech nebo právní službu u spolkové správy. Žádosti je třeba zaslat předem a odůvodnit ji. Z podkladů žádosti by měl vyplývat též druh plánované činnosti. Praxi lze započíst, pokud zahrnuje nejméně 32 pracovních hodin týdně. Do této doby se neza-

počítává návštěva přednášek. Praktikanti u soudu mohou být zaměstnáni na zkrácený úvazek 80 nebo 90 %, aby jim byla umožněna návštěva přednášek a kolokvií mimo normální pracovní čas. Praxe kratší než 32 hodin týdně musí být schválena a o zkrácení se prodlužuje přiměřeným způsobem její trvání. O vybranou řádnou dovolenou se praxe neprodlužuje. Naproti tomu jiná nepřítomnost (těhotenství, vojenská služba, nemoc, prodloužená dovolená atd.) se nezapočítává, pokud během 18 měsíců přesahuje 4 týdny.

Ke zkoušce lze připustit toho, kdo se vykáže návštěvou přednášek o soudním lékařství, soudní psychiatrii, kriminologii a o advokátním právu na některé švýcarské vysoké škole. Dále je třeba osvědčit návštěvu kurzu účtnictví. Zde se nemusí jednat o univerzitní potvrzení a univerzitní účast, stačí např. osvědčení o specializované maturitní zkoušce. Jsou-li splněny všechny uvedené předpo-

klady, lze podat přihlášku ke zkoušce v kanceláři Vrchního soudu. Poplatek za zkoušku činí 600 CHF (to je přepočteno asi 12 000 Kč). Žádost lze bezplatně vzít zpět až do počátku zkoušky. Odstoupení od zkoušky v jejím průběhu bez závažných důvodů je klasifikováno jako neúspěch. Úspěšní kandidáti obdrží vysvědčení na slavnosti před prezidentem Vrchního soudu na bernské radnici. Poplatek za vysvědčení obnáší 300 CHF (tj. asi 6000 Kč). Ten, kdo chce ihned zahájit advokátní činnost, podá přihlášku o zápis do seznamu advokátů v sekretariátu advokátní komory.

(Podle časopisu bernského svazu advokátů **In dubio č. 2/2005**. Informace bohužel neobsahuje bližší údaje o obsahu advokátní zkoušky.)

♦ V. M.

mezinárodní vztahy

Informace o agendách CCBE

JUDR. ANTONÍN MOKRÝ

Vývoj v oblasti hospodářské soutěže a regulace advokátní profese

V minulých zprávách o činnosti CCBE jsme se snažili čtenářům Bulletinu advokacie přiblížit některé aspekty vývoje na národní i celoevropské úrovni, které je možno charakterizovat, jako „přehodnocování tradičních profesních principů a forem poskytování právní pomoci advokáty“. Lze předpokládat, že tento vývoj bude dále pokračovat, a půjde v něm o to, do jaké míry evropský advokátní stav obhájí výlučnost a neměnnost základních principů, na nichž byla profese budována a vcelku bez větších konfliktů s veřejnou mocí fungovala ještě v posledních několika desetiletích minulého století, nebo zda advokátní stav začne přehodnocovat některé z těchto svých základních stavebních kamenů a zvažovat, kde vede ona křehká hranice mezi tím, co ještě přijmout lze a mezi tím, co již z hlediska poslání a identity profesního stavu je nutno odmítnout.

V řadě členských států CCBE lze sledovat v posledních letech zvýšený zájem soutěžních orgánů či jiných státních orgánů a institucí o samosprávné chování stavovských organizací tzv. regulovaných svobodných profesí, advokacii nevyjímaje. V Belgii, v Rakousku a ve Francii je například před národními soudy již delší dobu řešena otázka omezení tzv. multidisciplinárních praxí („MDP“). Belgický Nejvyšší soud již v prosinci r. 2003 zrušil předpis vydaný vlámskou Komorou advokátů za účelem omezení MDP, když tento shledal v rozporu s čl. 81 Evropské smlouvy a *Conseil d'Etat* ve Francii anuloval v listopadu 2004 podobné pravidlo přijaté francouzskou národní profesní organizací. V obou jmenovaných zemích navíc probíhala jednání s národními soutěžními autoritami, jejichž předmětem byly otázky vztahující se k podmínkám vstupu do profese, kvalifikačních zkoušek advokátů, pravidlům upravujícím přístup k praxi čekatelů (koncipientů) a k podmínkám samotného výkonu této praxe, otázky průběžného vzdělávání advokátů, ručení a pojištění advokátů, možností multidisciplinární spolupráce, problematika stanovení maximálních či minimálních odměn (tarifů), možností osobní a profesní publicity v oblasti médií a internetu, avšak také otázky kapitálové účasti v právnických firmách. V Dánsku vydání

souhrnné zprávy pro oblast volné soutěže vyústilo v r. 2004 do zřízení vládního výboru pro kontrolu pravidel regulujících právníkou profesi. Německá Antimonopolní komise přezkoumává od listopadu 2004 problematiku sazebníků odměn (advokátních tarifů), dále tzv. činností vyhrazených advokátům, pravidla omezující reklamu a publicitu advokátů a jejich firem, pravidla určující právní formy, do jakých se advokáti mohou či nemohou sdružovat a restrikcí pokud jde o velikost těchto podniků, úkoly a právní formu profesních asociací a konečně kontrolu mechanismů k provádění kontroly a postihu neetického chování advokátů, jakož i nízké úrovni poskytování právních služeb.

Rada Evropy je si vědoma potřeby nestranného systému výkonu spravedlnosti, který zaručuje nezávislost advokátů při plnění jejich profesních povinností bez nežádoucích omezení, vlivů, vměšování, nátlaku, hrozeb nebo zásahů.

Ve Spojeném království mělo dojít do listopadu 2005 k realizaci změn ve způsobu regulace právnických profesí, což se projeví i ve strukturálních změnách v Law Society Anglie a Walesu. Došlo tam ke shodě ohledně implementace některých opatření navrhovaných tzv. Clementiho zprávou (blíže k této zprávě článek v Bulletinu advokacie č. 11-12/2004, str. 102-112). Podle vyjádření anglických kolegů nedochází těmito připravovanými změnami k porušení nezávislosti advokátního stavu, ani k narušení rovnováhy mezi státní mocí a nezávislým fungováním samosprávné profese. Také ve Skotsku dochází k vyjasňování soutěžní problematiky mezi skotskou Law Society a výkonnou složkou ministerstva spravedlnosti k otázkám vstupu do profese a profesního vzdělávání apod., jakož i návrhů exekutivy na zlepšení situace v projednávání a vyřizování stížností na právníky. Irská delegace podrobně informovala CCBE o situaci v Irsku. V informaci se hovoří o tom, že v únoru 2005 publikoval irský úřad pro hospodářskou soutěž předběžnou zprávu, v níž označil stav v regulaci právníkové profese za

„prostoupený vážnými a nevyváženými omezeními soutěže.“ Zpráva úřadu doporučuje provedení strukturální reformy „ve stylu Clementiho zprávy“, a to ve všech organizacích regulujících právníkou profesi, tj. jak v Law Society of Ireland pro solicitory, tak v Bar Council a King's Inn pro barristery. Proti zmíněné zprávě vystoupila irská Law Society s razantní polemikou. Předložila podrobnou ekonomickou analýzu, v níž kritizuje přístup úřadu pro hospodářskou soutěž jako založený na pouhých tvrzeních, předsudcích a ideologii, aniž by tyto byly doloženy jakýmkoli důkazy. Law Society naopak dokládá, že trh právních služeb v Irsku je velmi kompetitivní, a že změny ve způsobu regulace profese inspirované Clementiho zprávou nebudou mít v tomto prostředí žádný podstatný vliv na posílení soutěže ve vytyčené oblasti služeb. Law Society vyslovuje přesvědčení, že úřadem doporučovaná opatření jsou vedena jinou snahou, a to snahou o zvýšení intervence exekutivy (vlády) do organizace a samoregulace právnických organizací, nikoli pak potřebami soutěže samotné. Law Society rovněž upozorňuje, že implementací navrhovaných reforem by paradoxně došlo k zvýšení ceny právních služeb pro jejich příjemce (spotřebitele), když jejich zavedení by si vyžádalo náklady na zřízení a fungování nového byrokratického aparátu a uvádí řadu argumentů, na nichž lze dokumentovat, že stávající systém regulace solicitorské a barristerské profese nemá žádný škodlivý efekt na hospodářskou soutěž ani na jiné oblasti veřejného zájmu. Jako nejdůležitější aspekt vidí Law Society skutečnost, že v případě zavedení proponovaných opatření vládou vznikne reálné riziko ohrožení nezávislosti právníkové profese nežádoucími zásahy z politické sféry, což je v rozporu se základními principy výkonu advokátní profese. Odpověď irské Law Society obsahuje 90 stran a její úplný text je pro zájemce o tuto problematiku k dispozici na webové adrese: <http://www.lawlibrary.il/docs/Welcome/4.htm>.

V Polsku došlo k významným posunům v oblasti legislativy upravující zdejší právníkou profesi. Zjevným signálem se k tomu stalo rozhodnutí Ústavního soudu z počátku r. 2004, v němž soud rozhodl, že pravidla pro vstup do právníkové profese musí být upravena zákonem a nikoli, jak tomu doposud bylo, v interních stanovách samotných profesních organizací. Následovala zpráva polského Úřadu pro spotřebitelské otázky a hospodářskou soutěž z poloviny r. 2004, v níž úřad podrobil kritice překážky pro vstup do profe-

mezinárodní vztahy

se, stanovení závazných a doporučených cen služeb, úplný zákaz reklamy a striktní definování formy obchodní společnosti pro profesi. Po bouřlivých politických debatách, zejména v polském Sejmu, došlo k přijetí zákona a v polovině srpna r. 2005 k podepsání novely zákona prezidentem. Jednu z důležitých změn představuje nová úprava v oblasti poskytování právních služeb advokáty („adwokat“) a právními poradci („radca prawny“), v níž jde o to, že tyto předpisy nezabavují osoby s právnickým vzděláním (tj. ty, které pouze vystudovaly právníckou fakultu) práva poskytovat právní služby a poradenství, a pokud splňují příslušná ustanovení občanského soudního řádu, mohou tyto osoby zastupovat v občanskoprávních sporech i před soudy. Při splnění těchto předpokladů však v takových sporech mohou zastupovat strany i osoby bez právního vzdělání s výjimkou Nejvyššího soudu. Neexistuje však žádný předpis, který by stanovil, jakým způsobem mají „absolventi právnických škol“ právní služby poskytovat. Otevřel se tak prostor pro vznik nového neregulovaného sektoru právních služeb, které mohou být poskytovány i jinými právníky mimo rámec profese advokátů nebo právních poradců. Takové osoby pak nejsou vázány žádnými normami jednání ani pokud jde o jejich odpovědnost za poskytované služby – nepoživají tedy např. privilegia mlčenlivosti. Snad ještě závažnější je pak nová úprava pravidel pro přijetí do regulované profese. Dochází například ke zmírnění podmínek pro přijetí do praxe právního praktikanta (3,5leté). Doposud bylo podmínkou absolvování ústní zkoušky organizované Komorou. Od r. 2006 budou zkoušky poprvé organizovány státní komisí jmenovanou ministrem spravedlnosti, kde pouze menšinu členů jmenuje advokátní komora a zkouška bude pouze písemný test. Je rovněž umožněno, aby právo konat závěrečné zkoušky na advokáta/právního poradce měly i osoby bez ukončené praxe, např. bakaláři práva nebo osoby, které nejméně 5 let během posledních 8 roků vykonávaly zaměstnání, kde se podílely na tvorbě zákonů nebo měly vlastní firmu poskytující právní služby. Došlo též k uzákonění výrazně širších možností přijetí do právní profese bez vykonání zkoušek na advokáta/právního poradce. Vzhledem k dopadům novelizace je polská advokátní komora připravena protestovat proti stávající zákonné úpravě u Ústavního soudu, protože pokládá novou legislativu za protiústavní.

Stěžejní hodnoty advokátní praxe

Jelikož kritika některých aspektů samoregulace profesních organizací ze strany státních institucí pokračuje a v některých

zemích Unie nabývá na intenzitě, CCBE se rozhodla po konzultacích v plénu a ve svém výboru pro soutěžní otázky, vědoma si principu subsidiarity uplatňovaném ve své činnosti, tj. priority rozhodnutí národních organizací, že nebude sama komentovat probíhající iniciativy na poli národním, pokud o to nebude výslovně požádána (např. Clementiho zprávu, kde Law Society pro Anglii a Wales sama nevyžadovala podporu CCBE při řešení této otázky), ale namísto toho **připravuje souhrnný dokument použitelný pro všechny národní delegace a Komory, které reprezentují, pro případ potřeby její argumentace s národními soutěžními orgány, vládami nebo parlamenty.** Tento dokument vytyčuje, shrnuje a popisuje jednotlivé stěžejní zásady („core issues“), jejichž naplňování a ochrana je nezbytná pro nezávislost advokátní profese. Dokument je průběžně konzultován s národními delegacemi, doplňován a upravován tak, aby vyjadřoval společný postoj všech národních Komor sdružených v CCBE a reprezentoval tak jednotu v postoji k základním profesním postulátům na celoevropské úrovni. Dokument obsahuje tyto klíčové hodnoty:

I. Nezávislost

II. Vyvarování se konfliktu zájmů

III. Profesní tajemství / mlčenlivost

Kromě výše uvedených stěžejních hodnot identifikovala CCBE další pro profesi důležité okruhy, které se jeví jako potřebné v zájmu profese uplatňovat a hájit. V těchto oblastech se CCBE pokouší nalézt společná východiska přijatelná pro všechny delegace, když je známo, že ne ve všech zemích jsou tyto oblasti upravovány jednotně. Práce na společném stanovisku potrvá proto určitou dobu. Jde o tyto oblasti:

- vlastnění právnických firem jinými osobami než právníky
- regulativní a reprezentativní funkce Komor
- multidisciplinární partnerství
- pactum de quota litis
- profesionální privilegium advokáta
- přístup k profesi.

Jako případ rozdílného přístupu lze uvést přípustnost pactum de quom litis, kteréžto ujednání je sice zakazováno samotným kodexem CCBE v mezistátním (přeshraničním) styku, nicméně je známo, že některé země na národní úrovni takové ujednání připouštějí (např. Slovensko, Estonsko, Řecko).

Pokud jde o klíčové hodnoty, tedy nezávislost, vyvarování se konfliktu zájmu a povinnost mlčenlivosti, jsou zakotveny jak v celé řadě mezinárodních a evropských deklarací, jako jsou Základní zásady OSN o úloze právníka, přijaté 8. Kongresem OSN o prevenci zločinů a o zacházení s delikventy

(Havana, 27. 9.-7. 10. 1990), Doporučení Rady Evropy Rec (2000) 21 Rady ministrů členských států z 25. 10. 2000 o svobodě výkonu právní profese, usnesení Evropského parlamentu o tarifech odměn a povinných tarifech pro určité svobodné profese v moderní společnosti z 5. 4. 2001, tak se o nich pojednává i např. v závazném rozhodnutí Evropského soudního dvora z února 2002 (případ Wouters). Co se týče **nezávislosti** CCBE poukazuje ve svém dokumentu zejména na citaci z Doporučení Rady Evropy o svobodě výkonu právní profese, v níž se praví, že Rada Evropy „*je si vědoma potřeby nestranného systému výkonu spravedlnosti, který zaručuje nezávislost advokátů při plnění jejich profesních povinností bez nežádoucích omezení, vlivů, vměšování, nátlaku, brozeb nebo zásahů, ať už přímých nebo nepřímých nebo činěných z jakékoli strany nebo z jakýchkoli důvodů*“. Rada Evropy současně uznala nezastupitelnou roli Komor při obraně této nezávislosti proti všem nepříčinným vlivům nebo zásahům a podpořila Komory v prosazování advokátní nezávislosti. ESD ve svém rozhodnutí případu Wouters uvedl, že „*nezávislost je esenciální zárukou pro jednotlivce a pro soudnictví spočívající v tom, že advokáti se nebudou zapojovat do podnikání nebo společných aktivit, které mohou tuto nezávislost ohrožovat*“. V otázce **vyvarování se konfliktu zájmů** CCBE připomíná, že důsledné uplatňování této zásady znamená, že **advokát se musí vyvarovat toho, aby byl vázán sloužit zájmům více než jedné strany** tam, kde zájmy více stran jsou významným způsobem odlišné nebo dokonce protichůdné. To se může stát, pokud je advokát úzce svázán s osobami nebo institucemi, které vyžadují, aby k nim byl advokát loajální, zvláště tam, kde tato loajalita je, viděno z jejich hodnotového pohledu, opodstatněná nebo dokonce prospěšná. CCBE zde odkazuje na Usnesení Evropského parlamentu, v němž se uvádí, že „*některá pravidla, jež jsou nezbytná ve specifickém kontextu profese – včetně vyvarování se konfliktu zájmů – nemohou být považována za omezení hospodářské soutěže ve smyslu čl. 81 (1) Evropské smlouvy*“. V otázce **profesionálního tajemství / mlčenlivosti** CCBE připomíná nejen své vlastní rezoluce z února 2001 a z prosince 2004, svůj vlastní Etický kodex (2002) zejména jeho čl. 2. 3., ale dále cituje i z Doporučení Rady Evropy, které se k této základní zásadě vyjadřuje tak, že „*profesionální tajemství musí být bráno na zřetel v rozsahu vnitřních právních předpisů státu, pravidel a profesních standardů. Jakékoli jeho porušení bez souhlasu klienta musí být přiměřeným způsobem sankcionováno*“. Ve Woutersově případě zase ESD deklaro-

mezinárodní vztahy

val ve vztahu k této hodnotě, že „mlčenlivost představuje základní princip svobody jednotlivce a řádného chodu justice, a to takovým způsobem, že ve většině členských států je mlčenlivost považována za předmět veřejného zájmu“.

Z hlediska dalších zkoumaných principů jde nyní o to definovat společnou shodu členských států na vytyčené problémové okruhy. Pokud jde o **vlastnění právnických firem neprávními osobami**, CCBE sice uznává, že tzv. alternativní podnikatelské struktury vykazují určité ekonomické výhody, na druhé straně je však pevně přesvědčena, že **zde existují mnohé důvody** neekonomické povahy, které převažují čistě ekonomické argumenty, a **které zřetelně vypovídají proti zavádění takových podnikatelských struktur**.

Stav **možnosti investování do právnických firem** zvznějšku z hlediska právního rámce ve všech členských zemích EU a CCBE je podrobně zkoumán, je však již nyní zřejmé, že už existují přinejmenším snahy o uzákonění takového investování a zlegalizování příslušných právních forem pro jejich realizaci. Poté, co CCBE již 12. listopadu 1999 publikovala své stanovisko k „integrováním formám spolupráce mezi advokáty a osobami stojícími vně právní profese“, tehdy ještě jako stanovisko reagující na problematiku vytváření tzv. multidisciplinárních praxí (MDP), považuje za nutné konstatovat, že premisy, na nichž bylo toto stanovisko postaveno, platí obdobně pro vznik vlastnictví právnických firem (společností) neprávními subjekty. Jak uvedeno shora, zásada nezávislosti advokáta vyžaduje po advokátovi, a to v zájmu jeho klienta, aby byl oproštěn od všech vlivů, především od závislosti na svých vlastních zájmech, jakož i na tlacích vnější povahy. Z toho vyplývá, že zavedení externího vlastnictví jinak nezávislé právnícké firmy takovou nezávislost odstraňuje, protože vnější vlastníci mohou mít v určitých kauzách zvláštní ekonomické zájmy a mohou se pokoušet ovlivnit řešení určitých kauz na újmou povinností advokáta ve vztahu k jeho klientovi. Netřeba jistě vysvětlovat, že v sázce může být v takových případech také mlčenlivost advokáta kauzu projednávajícího (vnější vlastník není vázán žádnou zákonnou povinností mlčenlivosti – profesního tajemství). CCBE vysvětlila již ve svém stanovisku k MDP, že z důvodů rozdílností v povaze profesních povinností a rozdílných etických pravidel mezi advokáty a jinými profesemi **může vždy docházet k ohrožení advokátní nezávislosti, vyvarování se konfliktu zájmů či dodržování profesního tajemství, pokud advokáti budou vykonávat svou profesi v organizaci, která, ať už fakticky nebo právně, umožňuje osobám z neadvokátní**

profese určitý stupeň kontroly nad záležitostmi této organizace. I tehdy, bude-li k advokátům přístupováno s plnou důvěrou, nebude možné zabránit bezděčnému nebo neúmyslnému úniku informací, střetu zájmů apod. Podle názoru CCBE tato ohrožení nemohou odstranit ani někdy diskutované uzákonění pojistek či záruk, konstruovaných jako „způsobnost k vlastnění“ na straně vlastníka-neprávnícké osoby. Zkušenost s těmito zárukami v oblasti vlastnictví tisku již ukázala, že mocní jednotlivci je dokáží jednoduše obcházet, a že **nezdravá koncentrace moci a vlivu vždy přináší úskalí pro skutečně svobodný a nezávislý výkon profese**.

Jak bylo již uvedeno shora, k problematice **multidisciplinárních praxí** vyjádřila CCBE své oficiální stanovisko již v r. 1999, na kterém nadále setrvává. V tomto stanovisku se mimo jiné uvádí, že vytváření MDP vyžaduje velmi delicate vážení zájmů ekonomických a neekonomických, protože to, že je dán významný ekonomický zájem na vzniku takové integrované praxe ještě neznamená, že taková praxe musí nutně být v zájmu příjemce služby (klienta). Může jít především o případy, kdy má dojít k propojení nebo sloučení praxí se zásadně odlišně definovanými profesními povinnostmi a rozdílnými pravidly chování. Překážky tohoto charakteru nemohou být, podle názoru CCBE, vždy dostatečným způsobem odstraněny pouhým umělým vytvořením záruk (pojistek), že základní principy advokátní profese budou v činnosti integrované praxe dodržovány. Za zásadní přínos do této problematiky považuje CCBE rozsudek Evropského soudního dvora v případě Wouters, na základě něhož soud shledal za slučitelné s Evropskou smlouvou ustanovení pravidel Nizozemské advokátní komory obsahující zákaz vytváření společných praxí mezi advokáty (členy Komory) a účetními, když podle mínění soudu povinnosti ukládané advokátům, kteří mají zastupovat a radit svým klientům v konfrontaci s „kontrolními“ činnostmi vykonávanými profesí účetních (úloha účetních ověřovat účetnictví, která nepodléhá žádné povinnosti mlčenlivosti), svědčí v neprospěch připuštění vzniku a existence tohoto partnerství. Dále CCBE odkazuje na pravidlo obsažené v jejím vlastním Etickém kodexu (čl. 3. 6.), podle kterého **se advokát nesmí dělit o odměny s osobou, která není advokátem**. Výjimky jsou přípustné pouze tehdy, jde-li o asociaci mezi advokátem a jinou osobou, která je povolena zákonem členského státu, kde advokát vykonává svou praxi. To znamená, že CCBE, vědoma si skutečnosti, že v některých členských státech EU jsou určité formy MDP uznávány národní legislativou,

akceptuje tuto skutečnost za předpokladu, že jsou zajištěny náležité a dostatečné institucionální záruky disciplinárního dohledu nad dodržováním základních hodnot advokátní profese.

Dalším okruhem, k němuž CCBE vyjádřila některé své postoje, je otázka **regulativních a reprezentativních funkcí Komor**. Je-li, jak málokdo pochybuje, právnícká profese pojmově jedním se základních stavebních kamenů svobodné a demokratické společnosti, musí být samoregulace profese viděna jako klíčová hodnota zaručující její nezávislost. Podle přesvědčení CCBE samoregulace (samosprávná činnost) představuje kolektivní nezávislost členů advokátní profese. **Regulace, vykonávaná výlučně státem bez vůdčí role samotné profese v oblasti určování a vynucování pravidel chování jejich členů a kvality jimi poskytovaných služeb, je neslučitelná se svobodnou advokací**. Samoregulace také znamená výdajovou úspornost, flexibilitu, dobrovolnou dosažitelnost odborného posouzení a vysoký stupeň akceptace stanovených standardů chování i jejich vynucování ze strany členů profese. Pokud jde o reprezentativní činnost Komor, tuto chápe CCBE jako zastupování advokátů ve vztahu k soudům a exekutivě. Úloha Komor v této složce její činnosti tedy nespočívá v péči o obchodní (podnikatelské) zájmy členů, ale v péči o postavení advokátního stavu ve společnosti. Ve většině zemí Evropské unie jsou tyto dvě složky činnosti Komor, tj. zastupování profese a jejích zájmů navenek a regulace profese svěřená Komoře státem ve veřejném zájmu, tradičně chápány jako jednotná úloha Komor, protože obě tyto role mají společný cíl: udržování vysokého standardu chování a kvality služeb poskytovaných veřejnosti ze strany členů profese. Zkušenost těchto zemí ukázala, že teoreticky možné konflikty zájmů mezi těmito dvěma úlohami profesní organizace mohou být úspěšně řešeny systémem, tj. opatřeními ve vnitřní struktuře Komor a také využitím externího dohledu. CCBE poznamenává, že v žádné ze zemí využívajících historicky tuto kombinovanou činnost Komor nebylo zjištěno, že by profese nebyla způsobilá zvládnout vyvažování různých zájmů v rámci řešení jejich střetů (jako jsou povinnosti advokátů vůči soudu, povinnosti vůči klientovi apod.). CCBE si je také vědoma, že kombinovaná funkce komor ve výše uvedeném smyslu není jediným modelem, a že v některých zemích EU fungují modely odlišné. Cituje přitom opět z rozsudku ESD ve věci Wouters, v němž se uvádí, že „*skutečnost, že rozdílná pravidla jsou aplikovatelná v jednom členském státě neznamená, že pravidla platící v jiném státě jsou neslučitelná s komunitárním právem*“.

mezinárodní vztahy

Praní špinavých peněz – rozčarování z přijetí „třetí směrnice“ a přivítání belgického protestu

Je bohužel značným rozčarováním pro advokátní veřejnost, že 20. 9. 2005 byla přijata tzv. třetí směrnice proti praní špinavých peněz se stanovenou povinností směrnicí implementovat do právních řádů členských zemí EU do konce r. 2007. Stalo se tak přes veškeré protesty jak mezinárodních asociací advokátů, tak prakticky všech předsedů a prezidentů národních advokátních organizací napříč Evropou. Prezident CCBE Bernard Vatieur vyjádřil svoje rozladění nad přijetím nové směrnice v jednom ze svých vystoupení na Výroční konferenci IBA v Praze, v němž označil směrnice o praní špinavých peněz za „*lekci v exorcismu*“ a vznesl stížnost, že orgány EU pochybily jak v pochopení skutečné role advokátů ve společnosti, tak zvolily poměrně žalostný právní slovník ve vyjádření řady důležitých definic ve směrnici obsažených. Kevin Martin, prezident Law Society pro Anglii a Wales, na konferenci řekl, že právníci sice chápou význam snahy o zastavení praní špinavých peněz a financování mezinárodního terorismu, i to, že jsou právníci „zranitelní“, pokud jde o jejich nevědomé zneužití zločinci, avšak současně zdůraznil, že vlády musí být opatrné při formulování příslušné legislativy. „*Strach z terorismu a organizovaného zločinu nesmí odejmout právníkům jejich možnost poskytovat rady klientům v plné důvěře,*“ řekl. Množství dalších významných řečníků a panelistů z oblasti advokacie a práva vyjadřovalo na konferenci IBA v Praze své pochybnosti nad účinností všech tří směrnic, jak pokud jde o jejich způsobilost zastavit nebo omezit praní špinavých peněz, tak z pohledu praktických obtíží, které budou vznikat při jejich aplikaci. Mnozí upozornili na to, že přijetí další směrnice spouští proces velké a finančně nákladné byrokratické mašinérie, jejíž výsledky a následky jsou jen stěží odhadnutelné. Delegátka z Kanady vysvětlila na konferenci, jakým způsobem úspěšně protestovali právníci v její zemi proti pokusům vlády zavést povinnost oznamování podezřelých transakcí právě v oblasti advokátních služeb a varovala advokacii v Evropě před rizikem toho, že se z advokátů mohou stát agenti a svědci státu. „*Pokud se to stane,*“ řekla, „*bude to velmi smutný den nejen pro právníkou profesi, ba co víc, pro celou společnost a demokracii.*“

Zatímco právníci z celého světa se znepokojením diskutují o přijetí „třetí směrnice“ v Evropské unii a jejích důsledcích pro budoucnost profese, v některých zemích Unie začínají snahy o právní zpochybnění „směrnice druhé“ přijaté již

v r. 2001. Na žádost Belgické advokátní komory požádal belgický Arbitrážní soud (Cour d'Arbitrage) Evropský soudní dvůr o posouzení otázky, zda oznamovací povinnosti uložené advokátům směrnicí z r. 2001 neporušují právo na spravedlivý proces. Je vhodné podotknout, že k této iniciativě došlo z podnětu belgických advokátních komor podporovaných CCBE a vychází se v něm z implementace citované směrnice do vnitrostátní belgické zákonné úpravy. Pochybnosti o slučitelnosti s právem na spravedlivý proces vznikly po důkladné analýze směrnice samotné i její národní implementace. Pokud ESD rozhodne, že požadavky na plnění oznamovacích povinností advokátů jsou zásahem do základních lidských práv, tedy že direktiva porušuje Článek 6 Evropské úmluvy o lidských právech (Právo na spravedlivý proces), evropské instituce budou přinuceny přehodnotit

Podle přesvědčení CCBE samoregulace (samosprávná činnost) představuje kolektivní nezávislost členů advokátní profese.

veškerou svou dosavadní strategii v oblasti „praní špinavých peněz“ a znovu posoudit svou legislativu. Peter McNamee, pověřený v rámci sekretariátu CCBE zpracováním přípravných materiálů pro intervenci CCBE v projednávaném případě před Evropským soudním dvorem, sdělil pro britský Law Society Gazette, že „*není pochyb o tom, že zde existuje právo radit se s advokátem v plné důvěrnosti a tajnosti, a pokud je takové právo pokřiveno v neprospěch jednotlivce, zásah nenapomáhá spravedlivému procesu. Evropský soudní dvůr bude mít skvělou příležitost přezkoumat oblast „advokátního oznamování“ a vynést o tom rozsudek.*“

CCBE ve svém tiskovém oznámení přivítala rozhodnutí belgického Arbitrážního soudu předložit tuto spornou otázku ESD a zopakovala, že nescíslněkrát varovala evropské instituce před nebezpečím pramenícím z neodložení projednávání návrhu třetí směrnice se současným upozorněním, že by nemělo být pokračováno v dalších legislativních záměrech, pokud ještě nebyly posouzeny a zhodnoceny četné podstatné otázky a obavy vyplývající z praktického působení směrnice předchozí. CCBE vyjádřila naději, že instituce nyní zasednou a začnou naslouchat znepokojení evropské advokátní profese namísto závodění v přijímání nové legislativy, která není náležitě před-

běžně projednána se zřetelem na základní práva občanů.

K problematice směrnic o praní špinavých peněz je ještě vhodné dodat, že ačkoli lhůta k implementaci „druhé směrnice“ uplynula již v červnu 2003, ještě na počátku roku 2004 implementovalo směrnici do svého právního řádu jen 9 zemí Unie. Zatímco národní úprava v některých státech se snaží co nejvíce šetřit práva občanů s ohledy na advokátní mlčenlivost a počítá například s účastí komor v procesu nakládání s oznámeními advokátů, jakož i šetří práva občanů na informace poskytnuté advokátovi již při přípravě nebo v rámci projednávání případů před soudy nebo jinými orgány (za takové úpravy lze považovat např. úpravu českou nebo španělskou), v některých zemích došlo ke kuriózním interpretacím směrnice s nepříznivě širokým výkladem některých jejích ustanovení, což se nepříznivě odrazilo v národní variantě příslušného právního předpisu (např. v Německu nebo ve Spojeném království). V Polsku došlo k tomu, že Polská advokátní komora podala stížnost na neslučitelnost národní úpravy s Ústavou Polské republiky a vyčkává rozhodnutí ústavního soudu. Francouzská národní komora podala proti směrnici petici k Evropskému parlamentu s tím, že se předpokládá, že řízení o petici zůstane otevřeno do rozhodnutí ESD ve věci belgické stížnosti uvedené výše. CCBE hodlá nyní s národními delegacemi vyjasňovat postupy při zpracování a odpovědích na otázky obsažené ve dvou dotaznících na hodnocení dopadů druhé směrnice, které předloží Evropská komise jednak individuálním subjektům z řad advokacie, jednak národním profesním komorám a členským státům. Výsledky těchto dotazníků hodlá CCBE podrobně analyzovat a připravit hodnotící zprávu, která by měla být předána Evropskému parlamentu v červnu 2006.

Zastupování advokátem před Nejvyššími soudy

Síť prezidentů Nejvyšších soudů evropských států upozornila CCBE na své znepokojení z možných dopadů zprávy Evropské komise z února 2004 (zpráva o soutěžních otázkách v oblasti profesio-nálních služeb) na zastupování advokáty před nejvyššími soudy. Po uskutečnění neformálních rozhovorů se síť prezidentů vypracoval sekretariát CCBE dotazník a tento rozeslal členským delegacím za účelem zjištění přesného stavu právních úprav platných v jednotlivých zemích EU. Zodpovězené otázky byly vyhodnoceny a navržen zatím předběžný koncept stanoviska pro jednání Stálého výboru CCBE, případně plenárního zasedání. Po odsouhlasení stanoviska CCBE v plénu bude

mezinárodní vztahy

naplánována oficiální schůzka s představiteli sítě prezidentů Nejvyšších soudů a dojednáni další společný postup. **Z dosavadní analýzy vyplývá, že:**

1. Většina členských zemí EU vyžaduje účast advokáta při zastupování strany před Nejvyššími soudy, a to s výjimkou, že některé země připouštějí, aby strana vystupovala sama (např. Dánsko). V některých zemích není vyžadována účast advokáta při obhajobě před Nejvyšším soudem v trestním řízení.

2. Belgie, Island, Francie, Německo, Itálie a Norsko vyžadují, aby zastupování strany před Nejvyšším soudem vykonával dokonce specializovaný advokát, který má monopol na toto zastupování a je připuštěn k takovému zastupování nejvyšším soudem. V ostatních zemích jsou připuštěni k zastupování před Nejvyšším soudem všichni členové advokátní organizace, bez ohledu na to, zda k tomu mají zvláštní kvalifikaci.

3. Belgie a Francie mají *numerus clausus*. Ve Francii je vyžadována dokonce další podmínka spočívající v tom, že přístup k profesi zvané *avocat a la Cour de Cassation* vyžaduje, aby si kandidát koupil svůj úřad.

4. Podmínky pro přístup k soudu a k zastupování před ním mnohdy závisí na tom, jakou jurisdikci je příslušný Nejvyšší soud nadán. **Monopol advokátů na zastupování před Nejvyššími soudy je většinou dán, jestliže soud posuzuje výlučně otázky právní.** Pokud soud projednává jak otázky skutkové, tak i právní, monopol zde není.

5. Statut Evropského soudního dvora stanoví, že s výjimkou členských států, států Evropského hospodářského prostoru (EEA) a institucí Unie, které zastupují jejich zmocněnci, **strany musí být zastoupeny ve všech typech řízení advokátem, který je oprávněn vystupovat před soudy členského státu nebo státu EEA.**

Je jisté v zájmu advokátní profese, aby advokátům, pokud to právní řády jejich zemí vyžadují, zůstalo zachováno právo k zastupování před nejvyššími soudy ve stávající úpravě, ať už je definováno jako monopolní nebo nevýlučné. To, v jakém rozsahu ty či ony státy vyžadují obligatorní zastoupení advokátem, je obvykle dáno jednak tradicemi a právní kulturou těchto zemí, případně též zvláštními požadavky, které jsou procesními předpisy předepsány, pokud jde o způsob zastupování před tím či oním nejvyšším soudem. Případy projednávané před nejvyšším soudem jsou obvykle komplikované jak po stránce hmotného práva, tak po stránce procedurálních pravidel, která musí být dodržena. Z těchto důvodů mohou být požadavky na zastupování advokátem, případně advokátem se zvláštní kvalifikací nebo zkušeností, důvodné a oprávněné. Je tím

zaručeno právo na adekvátní obhajobu klientových zájmů před soudy a tím řádné fungování výkonu spravedlnosti. To také napomáhá naplňování veřejného zájmu v oblasti soudnictví v obecné rovině. **Požadavky kladené na zastupování advokátem před nejvyššími soudy mohou být zhruba tyto: složení zvláštních zkoušek, absolvování zvláštního kurzu, úspěšné řešení (určitého počtu) případů před soudy, určitá doba výkonu praxe nebo dodržování zvláštních pravidel.** Takto je zhruba formulováno předběžné stanovisko CCBE navržené k další diskusi na půdě organizace. CCBE též v této souvislosti upozorňuje na dikci Směrnice o usazování advokátů (98/5/EC z 16. 2. 1998), která v čl. 5 uvádí, že „*členské státy mohou v zájmu zajištění hladkého chodu justičního systému stanovit zvláštní pravidla pro přístup k nejvyšším soudům, například požadavkem na použití advokáta-specialisty*“.

Stav projednávání návrhu Směrnice o službách

Již v dubnu 2005 vydala Francouzská národní rada advokátních komor prohlášení signované jejím prezidentem Michelem Benichou, v němž odmítá začlenění právních služeb pod úpravu Směrnice o službách na vnitřním trhu. Prohlášení vytyká již dříve zmiňovaný nepřijatelný důsledek směrnice zakotvující tzv. pravidlo země původu, které by umožnilo, aby případně i osoby bez právní kvalifikace mohly poskytovat právní služby na území státu, který poskytování právních služeb takovými osobami neumožňuje, s odkazem na to, že právní předpisy země, z níž poskytovatel této služby pochází, takové omezení nestano-

se na svém zasedání dne 12. 4. 2005 podrobně zabývalo možnými dopady návrhu Směrnice a zaujalo jednoznačný postoj, že návrh na začlenění právních služeb pod úpravu směrnice není v zájmu advokacie, jak s ohledem na vnitrostátní zákonnou úpravu advokacie, tak z hlediska dopadů extraterritoriálních. Již samo zařazování právních služeb mezi běžné ekonomické činnosti není podle názoru představenstva ČAK správným řešením, když se opomíjí neoddelitelná složka výkonu advokacie v zájmu veřejnosti (např. to, že se advokacie mimo jiné poskytováním obhajob ex offio a bezplatným zastupováním významně podílí na řádném chodu justice). Ve vnitrostátním kontextu by také nebylo v pořádku, kdyby právní služby poskytované např. notáři či soudními exekutory byly z působnosti směrnice vyňaty, zatímco právní služby advokátů nikoli. Vznikal by tak stav možného zvýhodnění, resp. znevýhodnění jedné části poskytovatelů právních služeb oproti druhým. Nejpodstatnějším argumentem pro vynětí advokátů ze směrnice je však skutečnost, kterou namítají i mnohé další profesní organizace advokátů jak na národní, tak na celoevropské úrovni (např. CCBE), a sice to, že neexistuje žádný důvod, aby právní služby advokátů byly upravovány novou „obecnou směrnicí“, když existují platné oborové směrnice, které již komplexně upravují přeshraniční poskytování právních služeb advokáty, usazování advokátů na území jiného členského státu atd. Jedná se o směrnice o příležitostném poskytování advokátních služeb (Směrnice 77/249/EHS) a o trvalém poskytování advokátních služeb usazeným advokátem (Směrnice 89/5/ES). ČAK předala prostřednictvím svého legislativního odboru na Ministerstvo průmyslu a obchodu, do jehož kompetence spadá připomínkování celého návrhu směrnice na národní úrovni, své upozornění, že kromě výše uvedené existence sektorální legislativy EU mohou vznikat problémy s aplikací nové směrnice při této duplicitě norem, jakož i na skutečnost, že citovaná část *acquis communautaire* byla již v plném rozsahu transformována do českého právního řádu a tím došlo k plné liberalizaci advokátních služeb, jakož i vymezení rámce pro jejich poskytování formou usazení advokáta v jiném hostitelském státu Unie. ČAK vyslovila přesvědčení, že nadcházející zasedání pracovní skupiny G1-slужby by mohlo odstranit veškeré nejasnosti tím, že by byl čl. 2, odst. 2 návrhu Směrnice doplněn o nové písmeno: „x) *advokátní služby zahrnuté do nebo uvedené ve Směrnici Rady 77/249/EHS a ve Směrnici Evropského parlamentu a Rady 98/5/ES*“.

Koncem září 2005 zkoumala CCBE poslední legislativní stav prací na směrnici se zjištěním, že se zdá, že právní služby jsou stále vyloučeny z působnosti směrnice díky parlamentním doplňkům. Ačkoli

Představenstvo České advokátní komory zaujalo jednoznačný postoj, že návrh na začlenění právních služeb pod úpravu směrnice není v zájmu advokacie.

ví. Deklarace zpochybňuje implementaci „pravidla země původu“ jako takového s odůvodněním, že je zapotřebí zachovat kontinuitu s legislativou země, v níž poskytovatel služby bude operovat, neboť je to v zájmu klienta hostitelské země, na jejímž území je služba vykonávána. Pro soudce hostitelské země bude také v případech jakéhokoli sporu mnohem snazší aplikovat místní právo než právo jiného členského státu EU.

Představenstvo České advokátní komory

mezinárodní vztahy

zde dosud není úplná politická shoda mezi parlamentními stranami pokud jde o směrnici, je možno usuzovat, že je zde položen obecný základ pro vyloučení advokátů z rámce úpravy směrnice. Poslední doplňky v tomto bodě byly zpracovány poslankyní Gebhardtovou, zpravodajkou Výboru pro vnitřní trh a členkou menšinové socialistické frakce v EP. Z nich vyplývá, že advokáti budou vyloučeni podle článku 2 v důsledku existence platných sektorových směrnic s tím, že vyloučení je specificky zmíněno v odkazu k čl. 2.

CCBE rovněž zjišťovala pozice jiných parlamentních seskupení, konkrétně EPP (konzervativci) – nejsilnějšího seskupení v EP – a skupiny ALDE (liberálové), přičemž vedoucí kanceláří těchto skupin také potvrdili, že vyloučení služeb advokátů z působnosti směrnice není zásadním sporným bodem, přestože na tuto otázku existují uvnitř těchto skupin rozdílné názory jednotlivých poslanců. Protože se v době psaní tohoto článku blížilo hlasování o pozměňovacích návrzích ve Výboru pro vnitřní trh (IMCO), prověřoval osobně prezident CCBE Bernard Vatier také pozici samotné Komise s doprovodným dopisem odpovědné funkcionářce Komise Margot Frohlingerové, která sdělila, že Komise zatím nezaujímá žádné oficiální stanovisko k poslaneckým pozměňovacím návrhům, alespoň tak nehodlá učinit do výsledků hlasování ve výboru IMCO. Potvrdila však, že Komise v principu neodporuje stanovisku CCBE k vyloučení advokátů ze směrnice, a že je připravena se se zástupci CCBE sejit po skončení hlasování v IMCO a věc opětovně diskutovat.

Uznávání profesních kvalifikací

V květnu r. 2005 byla Evropským parlamentem přijata Směrnice o uznávání profesních kvalifikací, jejímž proponovaným úče-

lem bylo vyjasnit a zjednodušit uznávání kvalifikačních předpokladů v oblasti regulovaných profesí. Směrnice nahrazuje 15 existujících směrnic, vydaných již dříve pro tuto oblast. Již v r. 2002 adresovala CCBE Evropské komisi svou obavu, zda návrh citované Směrnice nezasáhne platné sektorální směrnice týkající se advokátů, tedy výše jmenované směrnice 77/249/EEC a 98/5/EC. Existovala zde totiž obava, že by Směrnice o uznávání profesních kvalifikací mohla zavést povinnost registrace a notifikace u kompetentních orgánů hostitelského státu. **Komise opakovaně ujistila CCBE, že směrnice je míněna tak, že se dotýká advokátů jenom pokud jde o uznávání profesních kvalifikací** (jinými slovy: dodatků ke Směrnici o diplomech 89/48). Výsledkem bylo znění jednoho z dotčených ustanovení úvodní části směrnice pod bodem 37), které nadále zní uspokojivě pro advokáty: „...Touto Směrnicí není dotčena účinnost Směrnice Rady 77/249/EEC z 22. března 1977 k usnadnění výkonu svobody advokátů poskytovat služby, ani Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/5/EC z 16. 2. 1998 k usnadnění výkonu profese advokáta na trvalé bázi v jiném členském státě než v tom, v němž získal kvalifikaci. Uznání profesních kvalifikací advokátů za účelem okamžitého usazení pod profesním titulem hostitelského členského státu bude upravováno touto Směrnicí“.

V průběhu projednávání citované Směrnice vznikla i další obava signalizovaná několika národními komorami, pramenící z navrhovaného znění článku 5, konkrétně z toho, aby aplikace tohoto článku nevedla k umožnění poskytování právních služeb osobami, které takové služby mohou vykonávat v neregulovaném prostředí jednoho členského státu v jiném členském státě, kde poskytování právních služeb neprávníky je upraveno přísněji, a to jenom proto, že by splnily požadavek uvedený v odstavci 1, tedy například dolo-

žením zkušenosti s poskytováním takových služeb ve svém domovském státě alespoň po dobu dvou let. Mohlo by se tudíž stát, že osoby (neadvokáti) by mohly provádět právní služby v členských zemích, kde jsou tyto činnosti vyhrazeny pouze advokátům. K tomuto spornému bodu **se vyjádřila Komise na adresu CCBE zastávající názor, že formulace článku 5 by neměla způsobit, že by osobám-neadvokátům bylo na jejím podkladě umožněno poskytovat služby do jiných členských zemí**, protože, „*nenásledují stejnou profesi jako advokáti, a článek 5 vyžaduje, že nekvalifikované osoby musí následovat stejnou profesi jako kvalifikované osoby v hostitelském členském státě*“. I když toto vysvětlení nemusí někoho plně uspokojovat, nelze, než je vzít na vědomí jako jediný instrument, který za daného stavu po přijetí směrnice zbývá. Domnívám se však, že je zde stále určitý prostor pro následnou implementaci směrnice do právních řádů jednotlivých členských zemí, kde by bylo možno počítat s tímto výkladem Evropské komise a příslušným způsobem jej zohlednit v národní úpravě. Na to je třeba se připravit i v rámci legislativní činnosti ČAK a záležitost začít projednávat s příslušnými resorty České republiky.

V tomto článku jistě nebylo možné postihnout veškeré další agendy projednávané v rámci CCBE za uplynulé období prvního, druhého a části třetího kvartálu tohoto roku, a proto jsem se zaměřil pouze na témata nejaktuálnější. Další informace budou proto následovat v nejbližších vydáních Bulletinu advokacie, konkrétně poté, co budou známy závěry plenárního zasedání CCBE v Paříži, jehož konání bylo naplánováno na polovinu listopadu 2005.

♦ AUTOR JE ADVOKÁTEM V PRAZE
A VEDOUCÍM ČESKÉ DELEGACE V CCBE.

Stáž v Paříži 2006

Pařížská advokátní komora uděluje každým rokem pro mladé české advokáty / advokátky nebo koncipienty / koncipientky, kteří již mají delší praxi, dvě místa stáží na dobu dvou měsíců, vždy v říjnu a listopadu toho kterého roku. V roce 2005 se tyto stáže opakovaly již po dvanácté, lze předpokládat, že i v roce 2006 budou naší komoře přidělena 2 místa stážistů.

Pařížská komora však vždy žádá jména a adresy stážistů brzy v novém roce.

Kurz spočívá v úvodních dvoutýdenních přednáškách o francouzském právu, potom stážisté navštěvují některou z pařížských advokátních kanceláří.

Vyzýváme zájemce o tuto stáž, aby se co nejdříve přihlásili na odboru mezinárodních vztahů ČAK na níže uvedené adrese v době pokud možno nejkratší. Předpokladem je výborná znalost francouzského jazyka, jazykové znalosti zájemců o stáž budou vyzkoušeny v našem odboru.

Kontakt: Česká advokátní komora, Národní 16, 110 00 Praha 1, tel. 224 934 462, fax. 224 933 941, e-mail: mez@cak.cz

JUDR. JANA WURSTOVÁ,
JUDR. VÁCLAV KRÁL
ODBOR MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ ČAK

mezinárodní vztahy

Advokátní vzdělávání v Evropě

Dne 4. listopadu 2005 se v Berlíně konala 5. konference evropských advokací, jejímž hlavním tématem bylo vzdělávání advokátů. Tomu odpovídal i název konference: „Vzdělávání advokátů v Evropě – na cestě k evropskému advokátovi?“. Konferenci pořádal jako již tradičně Berlínský advokátní spolek, který se vedle perfektní organizace konference postaral i o zajímavý společenský program, jenž byl završen tradiční mezinárodní večerí advokátů berlínského advokátního spolku, která se konala v Hotelu Palace v Evropa Centru za účasti významných osob společenského a politického života.

Téma konference nebylo zvoleno náhodně, neboť problematika vzdělávání advokátů stále nabývá na významu, zejména pokud jde o otázku poskytnutí jednotného základu právního vzdělání v Evropě, především v zemích Evropské unie. Významu konference odpovídala i účast zástupců advokací z 19 zemí, představitelů mezinárodních právnických organizací, např. European Lawyer's Union (UAE), Union Internationale des Avocats (UIA), Europäische Anwaltsvereinigung (DACH), Asociation Européenne des Avocats (AEA). Význam konference podtrhovala účast zástupce Institutu právních studií University ve Wisconsinu (USA) a samozřejmě i zástupců pořádajícího Berlínského advokátního spolku. Za Českou republiku se konference zúčastnil JUDr. Vladimír Papež, člen představenstva ČAK, a JUDr. David Karabec, člen sekce pro mezinárodní právo ČAK.

Konference měla za cíl přiblížit a vzájemně prodiskutovat otázky vzdělávání právníků a jejich další možnosti působit v rámci nabytého vzdělání jako advokáti, soudci nebo státní zástupci. Bylo konstatováno, že právníké vzdělání, stejně tak jako další vzdělání advokátů, je v zásadě upraveno národními předpisy, přičemž právní podmínky získávání vzdělání, zkoušky, obsahová náplň a organizační zajištění vzdělávání právníků a advokátů jsou v jednotlivých zemích značně odlišné.

Konference se v této souvislosti zabývala otázkami tzv. Boloňského procesu a jeho prosazování v Německu a dalších zemích. Boloňský proces byl zahájen v roce 1999, kdy bylo 29 evropskými ministry školství podepsáno tzv. Boloňské prohlášení. Cílem tohoto prohlášení je sjednotit a harmonizovat vytváření evropského vysokoškolského systému a vytvořit tzv. evropský vysokoškolský rámec. Hlavními body Boloňského procesu jsou: zavedení studijního systému, který obsahuje dva hlavní cykly – Bakalář a Magistr, zavedení systému srovnatelných a srovnatelných zkoušek včetně dodatků k diplomům, zavedení bodového výkonnostního systému, podpora mobility a podpora evropské spolupráce při zajištění kvality vzdělávání.

Poslední jednání členských zemí Boloňského procesu se konalo ve dnech 19. až 20. 5. 2005 v Bergenu a další se bude konat v květnu 2007 v Londýně. Pro toto další jednání zemí Boloňského procesu byla vytyčena hlavní témata:

- prosazení standardů a vedoucích linií pro zajištění kvality vzdělávání,
- zřízení národních kvalifikačních rámců,
- udělování a uznávání společných zkoušek, včetně promocií
- vytváření flexibilní nabídky vzdělání v rámci vysokého školství, včetně procesu uznávání dříve nabytých znalostí.

Do současné doby se přihlásilo k boloňskému procesu 45 zemí včetně např. Arménie, Ázerbájdžánu, Gruzie, Moldávie a Ukrajiny. Konečné prosazení závěrů boloňského procesu ve všech státech se plánuje v roce 2010.

Pokud jde o prosazování boloňského procesu v Německu, bylo za tím účelem v roce 2003 předloženo deset tezí. Podle nich má bakalářský studijní program trvat nejméně 3 roky a magisterský studijní program nejvýše 5 let. Obsah boloňského procesu se v Německu velmi živě diskutuje. Při této diskusi se definovaly základní problémové okruhy, přičemž mezi nimi figurují zejména obava, že pracovní trh nebude schopen akceptovat množství absolventů bakalářského studijního programu. Již nyní se totiž přes 80 % německých právníků tlačí po druhých státnicích na advokátní trh. Je tudíž pochybné, zda více než polovina studentů před absolvováním fáze magisterského studia bude mít přístup k adekvátnímu zaměstnání. Dále je zásadně kritizováno, že na základě velkých rozdílů národních právních systémů se hlavní cíle boloňského procesu, které obsahují srovnání studijních programů a podporu vzájemné uznatelnosti, tak jako tak nepodaří dosáhnout, a tedy sjednocení struktur je zbytečné.

♦ JUDR. DAVID KARABEC, ADVOKÁT

z časopisecké literatury

AD NOTAM

Číslo 5/2005

Kouba, V.: Instituty dědického práva a dědického řízení
Šešina, M.: Diskuse o návrhu nového občanského zákoníku II.

Nejvyšší soud ČR: Pojmy „bydliště fyzické osoby“ a „místo, kde se fyzická osoba zdržuje“

DANĚ

Číslo 11/2005

Radvan, M.: Elektronické mýtné v České republice
Chmelík, M.: Vznik a vývoj daňové správy v Čechách

DANĚ A PRÁVO V PRAXI

Číslo 10/2005

Benda, V.: Novela zákona o dani z přidané hodnoty
Dráb, O.: Novela institutu squeeze-out
Gola, P.: Daně a sociální systém v Austrálii

Číslo 11/2005

Dérgel, M.: Slevy v daních z příjmů a DPH
Machala, O.: Přechod na vedení účetnictví k 1. 1. 2006

DAŇOVÁ A HOSPODÁŘSKÁ KARTOTÉKA

Číslo 22/2005

Macháček, I.: Společné zdanění manželů v příkladech v roce 2005
Marek, K.: Vyvarujeme se nedostatků v obchodněprávních smlouvách
Grossová, M. E.: Prodej nemovitostí – nejobávanější exekuční prostředek (2).

JUSTIČNÍ AKTUALITY

Číslo 2/2005

Jonášová, P.: K postavení vyšších soudních úředníků v české justici
Kohoutek, J.: Evropský exekuční titul
Kohoutek, J.: K nové úpravě postavení inslovenčních správců

Kmec, J.: Stížnosti k Evropskému soudu pro lidská práva v roce 2004

KRIMINALISTICKÝ SBORNÍK

Číslo 4/2005

Dochvát, P.: Lichva v romské komunitě
Havránková, Š.: Hodnocení Schengenu

OBCHODNÍ PRÁVO

Číslo 10/2005

Hlavsa, P.: K úpravě řízení ve věcech obchodního rejstříku
Hušek, J.: Obchodní firma – zaměnitelnost
Chudoba, J.: Zpětvzetí procesního úkonu, jímž byla vzata zpět žaloba

PERSONÁLNÍ A SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ KARTOTÉKA

Číslo 11/2005

Hochman, J.: Výpověď pro porušení pracovní kázně

z časopisecké literatury

zaměstnancem z pohledu judikatury

Borská, I.: Mobbing a bossing – jak se bránit?

PRÁVNÍ FÓRUM

Číslo 10/2005

Bejček, J.: Modernizace a decentralizovaná aplikace evropského soutěžního práva

PRÁVNÍ RÁDCE

Číslo 10/2005

Marek, K.: Smlouva o dílo

Chalupa, L.: Příkazání společné věci zatížené zástavním právem

Hampel, P.: Exekuce na obchodní podíl společníka společnosti s ručením omezeným

Vantuch, P.: Odůvodnění odvolání

Číslo 11/2005

Pohl, T.: Dva scénáře

Špíner, M.: Právní služby při koupi nemovitosti

Lochmanová, L.: Kdo je dědicem firmy

Sokol, T.: Ublížení na zdraví způsobené zdravotnickými pracovníky

Marek, K.: Smlouva o zprostředkování a smlouva o obchodním zastoupení

PRÁVNÍ ROZHLEDY

Číslo 21/2005

Králičková, Z.: České rodinné právo po vstupu České republiky do Evropské unie

Elek, Š.: Cenné papíry držené skrze prostředníky

Graf von Westphalen, F.: Nalézáni práva v souladu se směrnicemi a národní aspekty

Kindl, J.: Předběžná otázka dle čl. 234 SES a Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Číslo 22/2005

Eliáš, K.: Vlastnické právo. Paradigma českého pojetí před zkušebními kameny kontinentální právní kultury

Máša, D.: Přejedání nájmu bytu, aneb malá revoluce v nájemních vztazích

Bělohlávek, A. J.: Návrh novely zákona o rozhodčím řízení

Pjajčiková, P.: Aplikace § 532 ObčZ při prodeji podniku

PRÁVNÍ ZPRAVODAJ

Číslo 11/2005

Kučera, V.: K institutu nepřijatelnosti kasační stížnosti

Veselý, J.: Nad rozdílnými právními stanovisky ÚS a NSS

PRÁVNÍK

Číslo 10/2005

Šejvl, M.: Konverzace v jednací síni a rituál

Škop, M.: Hranice práva a kyberprostoru – Subverzivita kyberprostoru

Brožová, I.: Význam soudcovské etiky

Číslo 11/2005

Boguszak, J.: Právo a postmoderní situace

Hulmák, M.: Kontraktační proces podle Vídeňské úmluvy o mezinárodní koupi zboží ve srovnání s úpravou České republiky

Číslo 12/2005

Wint, J.: Čtyři otázky o evropské ústavě

Pauknerová, M.: Perspektivy mezinárodního práva soukromého a procesního v Evropské unii

PRÁVO A PODNIKÁNÍ

Číslo 10/2005

Kotris, D., Weis, V.: Připravovaná legislativa

Staněk, K.: Zákon č. 127/2005 o elektronických komunikacích

Urban, B.: Krok k zavedení e-governmentu v oblasti podání na obchodní rejstřík

Číslo 11/2005

Bělohlávek, A. J.: Právo použitelné na řízení před rozhodci Deutsch, E.: Insolvenční právo z pohledu nových vývojových tendencí (přeshraniční konkurzní řízení a jeho slučitelnost s akty práva Evropské unie)

PRÁVO A RODINA

Číslo 10/2005

Kovářová, D.: Jak dostat z bytu nezdárného potomka

Lužná, R.: Zastupování mezi manžely

Číslo 11/2005

Lužná, R.: Vracení daru

Bělohlávek, A. J.: Postavení dítěte v civilním řízení

Kovářová, D.: Trestná činnost dětí a mladistvých

PRÁVO A ZAMĚSTNÁNÍ

Číslo 10/2005

Bičáková, O.: Postavení cizinců dlouhodobě žijících v České republice

Štanglová, V.: Nad návrhem zákona o nemocenském pojištění

Číslo 11/2005

Dobřichovský, T.: Právní režim předmětů duševního vlastnictví vytvořených v rámci pracovněprávních vztahů

PRŮMYSLOVÉ VLASTNICTVÍ

Číslo 9-10/2005

Biskupová, E.: Průmyslové vlastnictví a soudní rozhodování

Churáčková, H.: Proč používat esp@cenet?

SOUDCE

Číslo 11/2005

Vyklický, J.: Nový „veřejný“ management (a Nezávislost soudní moci)

Macková, K.: Návštěva Okresního soudu Paderborn

SOUDNÍ ROZHLEDY

Číslo 10/2005

Bobek, M.: Helena, kontakt na mafiány a nové obrysy svobody slova v judikatuře Ústavního soudu

Ústavní soud ČR: Ke kolizi práva na bydlení s právem vlastnickým – extenzivní výklad důvodů pro přechod nájmu

Nejvyšší soud Kanady: Kdy začíná nefunkční systém povinné veřejné zdravotní péče ohrožovat právo pacientů na život?

STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ

Číslo 10/2005

Bradáčová, L.: Soudní úschova jakožto „jiná činnost soudu“

Tichý, J.: K některým otázkám činnosti konzultanta v trestním řízení (§ 157 odst. 3 tr. ř.)

Číslo 11/2005

Crha, L.: Elektronický podpis a ENKOS, aneb co s letadlem

TRESTNĚPRÁVNÍ REVUE

Číslo 10/2005

Zezulová, J., Růžicka, M.: Problematika pořádkových pokut ukládaných v trestním řízení v rozhodnutích (judikatuře) Ústavního soudu

Klapal, V.: Svolení poškozeného jako okolnost vylučující protiprávnost

Číslo 11/2005

Pípek, J.: Konkurence trestních jurisdikcí a princip „ne bis in idem“. Nad rezolucí XVII. mezinárodního kongresu trestního práva

Repík, B.: K rozhodování státního zástupce o vazbě z hlediska čl. 5 odst. 4 EÚLP

TRESTNÍ PRÁVO

Číslo 10/2005

Vaněk, J. a kol.: Elektronický spis v trestním řízení (představení nového informačního systému Policie ČR a možností využitelnosti dat pro státní zastupitelství a soudy)

Číslo 11/2005

Vantuch, P.: Poznámky k rekodifikaci trestního práva hmotného po prvním čtení v Poslanecké sněmovně

ZDRAVOTNICTVÍ A PRÁVO

Číslo 10/2005

Svoboda, P.: Informovaný souhlas pacienta při lékařských zákrocích (teoretická východiska, Úmluva o biomedicině)

Sovová, O.: Vlastní směnka jakožto zajišťovací argument

Číslo 11/2005

Jirsa, J.: Nad jedním aktuálním rozhodnutím o odškodnění bolesti

Honc, T.: Rizika spojená s používáním zdravotnických prostředků a jejich právní regulace

❖ VYBRALA:

JUDr. Květa Slavíková

Všechny anotované časopisy jsou k nahlédnutí v knihovně České advokátní komory.

Medaile Antonína Randy

Dne 25. října 2005 se ve Vlasteneckém sále pražského Karolina uskutečnilo slavnostní předání medailí Antonína rytíře Randy, které každoročně uděluje Jednota českých právníků. Slavnostní akt uváděl dr. Pavel Tůma a úvodní referát přednesl prof. Jan Kuklík z katedry dějin Právnické fakulty Univerzity Karlovy o působení právníků v exilové vládě ČR v období druhé světové války.

Poté předseda Jednoty českých právníků JUDr. Otakar Motejl předal zlaté medaile Antonína Randy profesoru Pavlu **Holländerovi**, DrSc. a profesoru Jakobu **Gratzerovi** a bronzové medaile Antonína Randy profesoru Janu **Dědčovi**, doktoru Jiříku **Flaischerovi** a dok-

toru Květoslavu **Kramářovi**. Po převzetí ocenění promluvil k přítomným prof. Gratzer, rakouský právník, emeritní trestní soudce a vedoucí Zemského vrchního soudu v Linci, s poděkováním za medaili i shrnutím dobré spolupráce mezi pražskou organizací Jednoty českých právníků a rakouskými právníky, jejímž důsledkem je uskutečnění padesáti seminářů organizovaných rakouskou stranou pro české právníky. V tomto vstupu zmínil i památný zápas mezi Českou republikou a Rakouskem na mistrovství světa v ledním hokeji v roce 1948 včetně následných negativních kroků, které vláda ČR v odvěť nad vítězstvím učinila. Tento okamžik pak dr. **Gratzera**

vedl k zahájení letité spolupráce mezi rakouskými a českými právníky.

Závěrem vystoupil dr. Otakar **Motejl** s obavou i radostí nad tím, že posuzování velikosti právnícké práce i celé právnícké profese je jen obtížně měřitelné. Právě proto poděkoval všem právníkům, nejen přítomným, za činnost pro Jednotu českých právníků i právníkový stav a pozval účastníky – oceněné kolegy i významné členy Jednoty českých právníků na malé pohoštění.

❖ PRO BULLETIN ADVOKACIE PŘIPRAVILA
JUDr. DANIELA KOVÁŘOVÁ, KTERÁ ZASTUPUJE
ČESKOU ADVOKÁTNÍ KOMORU VE VÝBORU
MĚSTSKÉHO SDRUŽENÍ JEDNOTY ČESKÝCH
PRÁVNÍKŮ V PRAZE.

Konference Justiční akademie ČR k problematice práva EU

Justiční akademie ČR, studijní a vzdělávací zařízení MS ČR, uzavřela dne 3. 11. 2005 v pražské budově Justiční akademie v Hybernské ulici projekt určený především zvyšování znalostí českých soudců a státních zástupců v oblasti práva EU, vytvořený a organizovaný společně s Centrem pro mezinárodní právní spolupráci (CICL) se sídlem v Leidenu. Projekt, který byl organizován pod patronací nizozemského Ministerstva hospodářství a českého Ministerstva spravedlnosti, byl uzavřen konferencí, které předsedal soudce, býv. předseda soudů v Maastrichtu a v Utrechtu **Paul W. N. Broekhoven**.

Součástí projektu, kromě závěrečné konference, na kterou byli pozváni i zástupci České advokátní komory, byla dvě setkání u kulatého stolu, která se uskutečnila v Brně a v Praze. Cílem projektu bylo připravit strategii vzdělávacího systému pro soudce a státní zástupce v oblasti práva EU. Smyslem závěrečné konference pak bylo posílení povědomí a znalostí o evropské justiční infrastruktuře.

V úvodní části konference vystoupila zástupkyně Ministerstva spravedlnosti ČR, odboru práva Evropského společenství, **Mgr. Petra Otevřelová**; informovala o přípravě projektu, který ministerstvo hodlá organizovat společně s příslušnými resorty Polska a Lotyšska a který se má zaměřit na seznamování odborné veřejnosti s předpisy komunitárního práva formou odborných seminářů. Dále informovala o věstníku, který ministerstvo zveřejňuje na svých stránkách a který je zaměřen na právo

Evropského společenství a zveřejňuje zejména aktuální judikaturu. Hovořila také o připravovaném centrálním vzdělávacím programu, který v oblasti práva EU připravuje Evropská komise a který by měl sloužit zejména k lepší předvídatelnosti práva v případě jednotlivých uplatňovaných nároků u evropských justičních orgánů.

PhDr. Jan **Pachman** krátce shrnul důvody, které vedly ke zřízení Justiční akademie a k jejímu současnému postavení a zdůraznil, že Justiční akademie má sloužit především k celoživotnímu vzdělávání soudců a státních zástupců a k výchově justičních čekatelů. Organizačně bude právě pražské středisko Justiční akademie do budoucna centrem vzdělávání pro oblast práva EU. Justiční akademie předpokládá zřízení regionálních středisek a do budoucna jejich vzájemné propojení tak, aby vzdělávací akce bylo možné organizovat formou videokonferencí mezi jednotlivými středisky.

Důvody vzniku spolupráce při realizaci projektu pak shrnul ve svém krátkém vystoupení ředitel Centra pro mezinárodní právní spolupráci (CICL) pan **C. T. M. Kouwenaar**.

V odborné části konference vystoupila prof. Irena **Pelíkanová**, soudkyně Soudu I. stupně v Lucemburku a JUDr. Jiří **Grygar**, justiční čekatel Krajského soudu v Brně. Prof. Irena Pelíkanová představila současnou strukturu evropských justičních institucí, blíže pak působnost a pravomoc soudu I. stupně, jeho personální obsazení, předpokládaný vývoj a principy, na základě kterých soud I. stupně rozhoduje. JUDr. Jiří

Grygar své vystoupení zaměřil na ochranu práv vymezených čl. 41 Charty základních práv EU a podtrhl aktuální nutnost vzdělávání soudců v oblasti evropské judikatury již pro současnou rozhodovací praxi.

V odpolední části konference vystoupil předseda odvolacího kolegia pro obchod a průmysl, soudce **R. R. Winter**, který ilustroval podporu znalostí infrastruktury evropského práva soudci národních soudů na probíhající nizozemském projektu „Porta juris“ a „Porta Europea“. S informací o tom, jak probíhá seznamování státních zástupců s evropským právem a jaké jsou počátky aplikace práva EU ve správním soudnictví ČR a jaké jsou zkušenosti s touto aplikací vystoupili **JUDr. Světlana Kloučková**, ředitelka mezinárodního odboru Nejvyššího státního zastupitelství v Brně a soudci Nejvyššího správního soudu **JUDr. Filip Křepelka** a **JUDr. Václav Novotný**.

Konference nepochybně přinesla řadu zajímavých a aktuálních informací. Byla-li určena soudcům a další odborné veřejnosti, překvapila relativně malá účast, byť seminární místnosti Justiční akademie žádnou masovou účast posluchačů nedovolují.

Stejně jako ve veřejnosti advokátní není patrně ani ve veřejnosti justiční vnímána potřeba vzdělávání v oblasti práva EU nijak naléhavě. I když nelze předpokládat masovou aplikaci práva EU u národních soudů, nelze specializovanou přípravu a vzdělání v této oblasti podceňovat. Advokátní veřejnost by měla počítat s tím, že dříve nebo později budou mezi soudci

různé

specialisté vzdělání v oboru práva EU, neboť vzdělávací systém je v podstatě nastaven a začne být realizován. Náskok, který dovoluje specializace u soudců, by neměl ponechat v klidu zejména ty z nás, kteří hodlají do budoucna svoji praxi rozšířit i o klienty, jejichž zájmy se budou častěji problematiky práva EU dotýkat.

Pokud tedy zatím konference Justiční akademie nebyla poznamenána intenzivní

účasti odborné justiční veřejnosti, *neznamená to, že by česká advokacie měla vzdělání v oblasti práva EU ponechat jen na osobní aktivitě a dostupnosti tohoto vzdělávání u odborných agentur.*

Na závěr poznámku k samotnému prostředí vzdělávacího zařízení Justiční akademie. V nedávné době otevřela česká advokacie vlastní vzdělávací a přednáškové centrum v Paláci Dunaj v Praze. Samotné vybavení

a zařízení tohoto centra rozhodně za zařízením Justiční akademie nezaostává. Spíše naopak. Mělo by tomu být i pokud jde o samotné vzdělávací programy a já předpokládám, že tomu tak nepochybně je a bude a že to bude platit i pro vzdělávací programy pro oblast práva EU.

❖ JUDr. MILAN JELÍNEK,
ADVOKÁT V HRADCI KRÁLOVÉ

Nabídka stipendia pro studium v USA v oboru právo

Ve spolupráci s Právnickou fakultou Univerzity Karlovy („PFUK“) vypisuje **University of San Francisco School of Law („USF“)** v rámci svého postgraduálního programu oboru právo se zaměřením (i) International Transactions and Comparative Law, nebo (ii) Intellectual Property and Technology Law **stipendium pro studium ve školním roce 2006-2007**. Studijní program probíhá za účasti amerických a zahraničních studentů ve dvou semestrech v prezenční formě v San Francisku. Úspěšný absolvent tohoto postgraduálního programu získá titul LL.M.

Stipendium je určeno pro čerstvé i dřívější absolventy PFUK a pokrývá náklady na školné v plné výši, tj. cca 31 000 USD, a dále, podle sociální situace přijatého uchazeče, náklady spojené se studiem a pobytem v USA až do výše cca 12 000 USD.

USF je nejstarší univerzitou v San Francisku. Disponuje vynikajícím zázemím, včetně zcela nově rekonstruovaných školních prostor a nejmodernější právnickou knihovnou ve Spojených státech. USF přijímá každoročně pouze velmi omezený počet ze značného množství uchazečů, aby svým studentům mohla nabízet výrazně individuální přístup. USF je považována za špičkovou vzdělávací instituci v oblasti práv

k nehmotným statkům. **Studium je vhodné zejména pro advokáty či advokátní koncipienty**, cenné však může být i pro soudce a jiné právní profese.

Podmínky účasti ve výběrovém řízení o získání stipendia:

- Žadatel o stipendium musí být absolventem magisterského studia PFUK (rok absolvování studia není rozhodující, vítáni jsou i absolventi s delší praxí) nebo musí být studentem posledního ročníku magisterského studia na PFUK a získat magisterský titul do 30. června 2006.
- **Žadatel musí mít vynikající znalost anglického jazyka** (TOEFL minimálně 250 bodů). Přihlášky přijímá oddělení pro zahraniční styky PFUK, **uzávěrka pro podávání přihlášek je 16. února 2006.**

Další informace o možnosti získání stipendia a o studiu na USF jsou k dispozici na zahraničním oddělení PFUK. V elektronické formě jsou informace k dispozici na adrese **www.prf.cuni.cz**, sekce Aktuality, odkaz „Podmínky pro vysílání studentů do zahraničí ve školním roce 2006-2007“. Bližší informace o USF a o nabízených postgraduálních programech jsou k dosažení na adrese **www.usfca.edu/law**. ❖

Mistrovství světa advokátů ve fotbale:

Dokážeme postavit tým?

Světová sportovní asociace advokátů pořádá v roce 2006

13. mistrovství světa advokátů ve fotbale

Proběhne v Turecku (Antalya) ve dnech 19. 5. - 29. 5. 2006.

Registrační poplatek za mužstvo činí 7000 EUR, přičemž mužstvo může mít minimálně 13 a maximálně 25 hráčů.

V tomto poplatku není zahrnuto ubytování, které je ze strany organizátorů zajištěno v 5hvězdičkovém hotelu za cenu 990 EUR za 10 nocí za 1 osobu.

Registraci a zálohu na registraci je nutno provést bankovním převodem do 31. 1. 2006.

Najde se mezi námi dost odvážných fotbalistů-amatérů, abychom dokázali postavit tým a mohli jsme se zúčastnit mistrovství světa? Určitě bychom nebyli bez šancí, vždyť loni náš zcela nezkušený tým na 1. ročníku mistrovství Evropy advokátů pořádaném ve Francii obstál se ctí a postup do finálové skupiny nám unikl jen o vlásek! (viz BA 7-8/2005).

Všichni zájemci, kontaktujte prosím, pro další informace JUDr. Radima Miketu, zodpovědného představenstvu ČAK za sportovní aktivity: radim.miketa@miketa.cz.

Pro Bulletin advokacie nakreslil Lubomír Lichý

Jedno (poněkud opožděné) PF

Počátkem adventu se každý rok s rozpaky rozhoduji, zda se podrobím zvyku novoročních blahopřání. Jednou se přihlásím k starořímské moudrosti „do ut des“ (dávám, abys dal) + jindy hodlám odbyt ten rituální taneček v duchu lidového „já ne, já ne, to ty, to ty“ (většinou však neodolám tlaku konvence).

Letos jsem hledal poučení u vynikajících představitelů výzkumu i právníkého stavu. Nositel Nobelovy ceny Jaroslav Heyrovský se zřejmě neřídil onou latinskou myšlenkou, byť jeho otec patřil k vynikajícím profesorům římského práva. K novoročenkám zau-

jal svézázně stanovisko, které si nenechal pro sebe. Pracovníkům svého ústavu rozeslal jakýsi oběžník, jenž obsahoval poselství zhruba tohoto obsahu: „My výzkumníci nejsme žádní fetišisté, abychom datu 1. ledna připisovali zvláštní význam a museli se v souvislosti s ním připomínat druhým.“ Zřejmě tím chtěl naznačit, že vědec na sebe upozorňuje svým dílem a místo konvenční gratulace ohlásí setrvalost své existence pomocí separátu svého článku a druhým tak poskytne cosi osobního a někdy možná i užitečného.

Zcela jiné stanovisko v této záležitosti zaujal pověstný americký advokát Leibovic. Prý si stěžoval, že za svou kariéru pomohl 28 klientům od oprátky (či spíše elektrického křesla nebo smrtící injekce) a pouze jeden jediný si na něj vzpomenu s přáním zdaru v příštím roce. Snad tím měla být vyjádřena běžná advokátská zkušenost, že vděčnost nepatří k právě rozšířeným lidským vlastnostem.

S přáním osobní i pracovní pohody ve všech příštích dnech

◆ PROF. PETR HAJN